

Kaisa-Mari Varis

VALTTI-OHJELMAN JUURRUTTAMINEN SATAKUNTAAN
OSAISI PALVELUKESKUS SOTEEKIN TOIMINTAA

Sosiaalialan koulutusohjelma
2019

VALTTI-OHJELMAN JUURUTTAMINEN SATAKUNTAAN OSAKSI PALVELUKESKUS SOTEEKIN TOIMINTAA

Varis, Kaisa-Mari
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
September 2019
Ohjaaja: Karinharju, Kati
Sivumäärä: 57
Liitteitä: 3

Asiasanat: soveltava liikunta, erityisryhmä, lapset, nuoret

Tämän opinnäytetyön aiheena oli tutkia keinoja, joilla Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten liikunnallisen harrastuksen pariin saattamiseen kehitetty Valtti-ohjelma olisi mahdollista juurruttaa Satakunnan ammattikorkeakoulun palvelukeskus Soteekkiin. Opinnäytetyön tavoitteena oli kerätä tietoa yhden Valtti-toimintakauden (maaliskuu 2018 – joulukuu 2018) ajalta Valtti-koordinaattorin ja Valtti-ohjaajien työstä ja sitä kautta selvittää, miten mahdollistettaisiin Valtti-ohjelman liittäminen osaksi palvelukeskus Soteekin toimintaa.

Opinnäytetyön menetelminä käytettiin 1) systemaattista havainnointia selvittämään Valtti-koordinaattorin työhön kuluneita resursseja, kuten työtunteja, työn sisältöä sekä Valtti-koordinaattorin toteuttamia ja vastaanottamia yhteydenottoja; 2) kyselylomaketta selvittämään Valtti-ohjaajien työhön kuluneita resursseja kuten työtunteja, työn sisältöä sekä työn haastavimpia osa-alueita ja kokemuksia työssä toimimisesta; 3) teemahaastattelua selvittämään palvelukeskus Soteekin toiminnan sisältöä ja toimenpiteitä Valtti-ohjelman Soteekkiin sijoittamisen mahdollistamiseen.

Opinnäytetyön tuloksena selvitettiin, että Valtti-koordinaattorin työtuntimäärä oli keskimäärin 87 tuntia, Valtti-koordinaattorin tekemiä yhteydenottoja oli 64 ja Valtti-koordinaattorille suunnattuja yhteydenottoja 13. Valtti-ohjaajien osalta taas kontaktituntimäärä lasten ja nuorten kanssa oli keskimäärin 10-15 tuntia. Valtti-ohjaajana toimiminen koettiin oman ammatin näkökulmasta hyödylliseksi ja kannattavaksi. Haasteiksi Valtti-ohjaajat raportoivat sopivien alueellisten harrastuskokeilupaikkojen löytymisen sekä Valtti-ohjaajien ja Valtti-perheiden aikataulujen yhteensovittamisen. Valtti-ohjaajana toimimisesta saatavien opintopisteiden määrä oli kaksi ja sen koettiin vastaavan hyvin toiminnasta kertyneen työmäärän kanssa. Tuloksena selvitettiin myös, että palvelukeskus Soteekissa suhtaudutaan Valtti-toiminnan jatkamiseen positiivisesti. Soteekin arvot sekä opiskelijoiden harjoittelujakson tavoitteet olivat linjassa Valtti-ohjelman kanssa. Haastattelusta selvisi, että Soteekissa on olemassa jo palvelutoimintaa, jonka puitteissa Valtti-ohjelmaa voitaisiin soveltaen toteuttaa.

Tämän opinnäytetyön kautta saatiin konkreettista tietoa Valtti-ohjelman sisällöstä ja siihen tarvittavista resursseista sekä toimenpiteistä, joiden avulla Valtti-ohjelman juurruttaminen palvelukeskus Soteekkiin voisi olla mahdollista. Valtti-toiminnan toteuttaminen Soteekissa olisi mahdollista, mikäli se voisi toimia ympäri vuoden jatkuvana toimintana ja se voitaisiin yhdistää jo olemassa oleviin palvelutuotteisiin. Valtti-toiminnan toteuttaminen edellyttäisi Soteekista vastaavien työntekijöiden resurssien kasvattamista, palvelun hinnoittelun muuttamista kattamaan toiminnasta aiheutuvia kustannuksia sekä Satakunnan kuntien liikuntatoimien sitouttamista mukaan Valtti-toimintaan.

IMPLEMENTIN THE VALTTI-PROGRAM TO SATAKUNTA AREA AS A PART OF THE SOTEEKKI SERVICE CENTER PRODUCTS

Varis, Kaisa-Mari
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
September 2019
Supervisor: Karinharju, Kati
Number of pages: 57
Appendices: 3

Keywords: adapted physical activity, special group, children, young

The aim of this thesis was to research possible means for implementing Valtti-program as part of Satakunta University of Applied Sciences Soteekki service center products. Valtti-program is a national program developed by Finnish Sports Association of Persons with Disabilities (VAU) and the purpose of the program is to find a sports hobby for children/young people with special needs. The purpose of this thesis was to collect information for duration of one Valtti-season (March 2018 – December 2018) about the work of Valtti-coordinator and Valtti-instructors' and use that information to figure out how Valtti-program could be fitted into Soteekki service center.

Research methods used in this thesis were 1) Systematic observation to clarify resources for Valtti-coordinators work such as working hours, work content and contacts to and from the Valtti-coordinator; 2) Questionnaire to figure out resources of Valtti-instructors' work such as working hours, work content, most challenging parts of the work and how the work was experienced and; 3) theme interview to examine Soteekki service centers functions and what placing Valtti-program in Soteekki would require. Based on the results of this thesis it was figured out that Valtti-coordinators work hours were about 87 hours, number of contacts made by Valtti-coordinator were 64 and number of contacts to Valtti-coordinator were 13. Valtti-instructors' work hours spent in contact with children and young people were about 10-15 hours. From the perspective of their own profession, working as a Valtti-coordinator was experienced to be useful and profitable. Most challenging sections of the work were reported to be finding suitable regional places for the hobby try-out sessions and coordinating schedules between Valtti-instructors' and the Valtti-families. The amount of course credit given for working as a Valtti-instructor was two and it was experienced to correspond well with the accumulated workload. It was also figured out that Soteekki service center regards positively on carrying on Valtti-activity. Valtti-program is in the same level with both Soteekki service centers values as well as the goals for Soteekki practice period for students. From the interview emerged the fact that there are already service activities in Soteekki, within which framework Valtti-program could be carried out with adaptations.

Through this thesis concrete information was gathered about the content of Valtti-program as well as the resources and measures that would make it possible to implement Valtti-program in Soteekki service center. Measures to make it possible to carry out Valtti-activity on Soteekki would be that the program would work as a year around activity, and that it would be merged with already existing service products. It would also require, that employee resources for Soteekki would need to be increased, the services would be chargeable and that Valtti-program is implemented in co-operation with cities and municipals at Satakunta area.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	5
2	LIIKUNNAN HARRASTAMINEN.....	8
2.1	Fyysisen aktiivisuuden vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin	8
2.2	Vapaa-ajan harrastaminen.....	10
3	SOVELTAVA LIIKUNTA	11
3.1	Erytisryhmät ja erityisliikunta	11
3.2	Esteettömyys ja saavutettavuus.....	12
3.3	Osallistumisen esteet.....	13
4	VALTTI-OHJELMA.....	14
4.1	Erytistä tukea tarvitseva lapsi tai nuori.....	14
4.2	Valtti-ohjaaja.....	15
4.3	Valtti-koordinaattori	15
4.4	Valtti-ohjelman toimintavuosi	15
4.5	Valtti-ohjelman taustaa	16
5	OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSOSA	17
5.1	Opinnäytetyön tilaaja ja yhteistyökumppanit	17
5.2	Opinnäytetyön tavoitteet	18
5.3	Opinnäytetyön tutkimusmenetelmät	19
5.4	Opinnäytetyön eteneminen ja aikataulu	24
6	OPINNÄYTEYÖN TULOKSET.....	25
6.1	Opinnäytetyön aineiston keruu	25
6.2	Valtti-koordinaattorin tehtävät ja niihin liittyvät resurssit.....	25
6.3	Valtti-ohjaajien tehtävät ja niihin liittyvät resurssit.....	29
6.4	Valtti-ohjelma osana palvelukeskus Soteekin toimintaa	36
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7.1	Työmäärät ja niiden sovittaminen Soteekkiin.....	43
7.2	Toimintakausi ja sen upottaminen Soteekkiin	44
7.3	Valtti-ohjaajien kokemukset ja Valtti-ohjaajana toimiminen Soteekissa	45
7.4	Valtti-toiminnan taloudelliset resurssit ja niiden vaikutus Valtti-ohjelman Soteekkiin juurruttamiseen	45
7.5	Toimenpiteet Valtti-ohjelman juurruttamiseksi osaksi palvelukeskus Soteekin toimintaa	46
8	POHDINTA.....	48
	LÄHTEET.....	54
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Liikunnan harrastaminen on tärkeää, sillä se tukee lapsen ja nuoren normaalia kasvua ja kehitystä niin fyysisesti kuin myös psyykkisesti (Rajala, Haapala, Kantomaa & Tammelin 2010, 5). Lasten ja nuorten liikunnan harrastamisen on todettu mm. vähentävän sydän- ja verensuonisairauksien riskitekijöitä, parantavan tuki- ja liikuntaelinten terveyttä ja vahvistavan luu ja tukikudosta, sekä vähentävän ahdistuneisuuden ja masennuksen oireita. Monipuolinen liikunta tukee myös motoristen taitojen kehitystä sekä vuorovaikutustaitojen oppimista. (Opetushallituksen muistio 2012:5, 24.)

Erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret voivat kohdata monenlaisia osallistumisen esteitä liikunnan harrastamiseen liittyen. Nämä esteet voivat vaikeuttaa sopivan liikunnallisen harrastuksen löytämistä ja ylipäättensä liikkumista. (Rintala, Huovinen & Niemelä 2012, 43.) Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tukea erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten saattamista liikunnallisten harrastusten pariin.

Suomessa toimii tällä hetkellä Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n kehittämä Valtti-ohjelma, jonka tarkoituksena on saattaa 6-23 vuotiaita erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria liikuntaharrastusten pariin (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2018, 6-7). Valtti-ohjelmalle on myönnetty hankerahoitusta 2019 vuodelle asti, osalla Valtti-paikkakunnista Valtti-toiminta on kuitenkin jalkautunut jo pysyväksi toiminnaksi, jota on tarkoitus jatkaa myös hankevuosien jälkeen (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n www-sivut 2018). Opinnäytetyöni aiheena on tutkia vaihtoehtoista toteutuspaikkaa Valtti-toiminnalle Satakunnan alueella. Satakunnan ammattikorkeakoulussa toimii sosiaali- ja terveystieteiden palvelukeskus Soteekki, jota aion tutkia mahdollisena Valtti-toiminnan toteuttajana haastatteleamalla Soteekin palveluohjaajia.

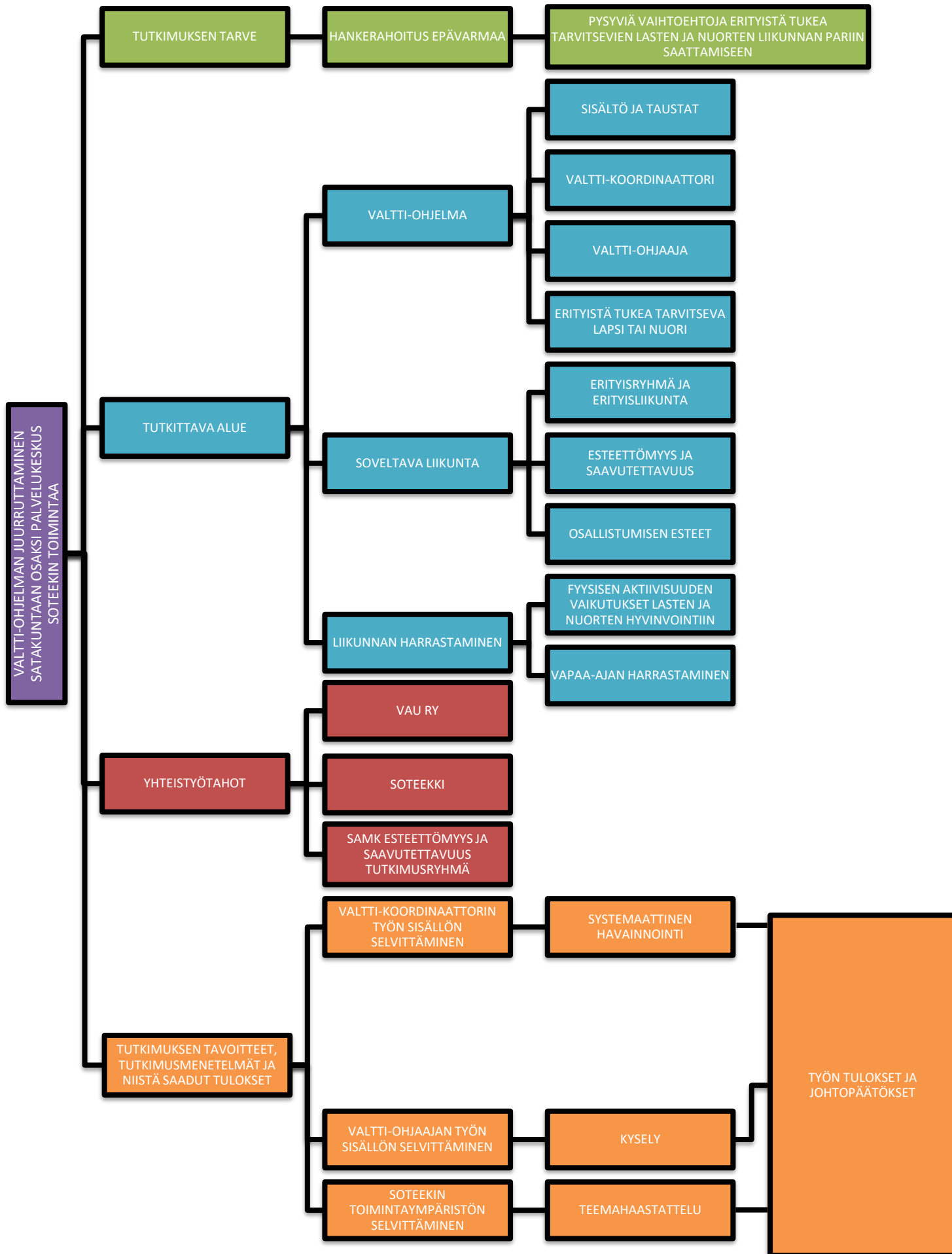
Toimin vuonna 2017 Valtti-ohjelmassa mukana Valtti-ohjaajana. Vuoden 2018 ajan toimin Valtti-koordinaattorina, eli valttien esimiehenä. Valtti-koordinaattorina toimimisen ajalta keräsin tietoa työn laajuudesta systemaattisella havainnoinnilla, eli kirjaamalla ylös kaikki yhteydenotot ja niiden sisällön sekä työhön käytetyt tunnit. Tuotan myös kyselyn Satakunnassa toimiville Valteille, jonka avulla selvitan Valttien

työn laajuutta ja sisältöä. Tavoitteenani on haastattelun, havainnoinnin ja kyselyn avulla selvittää soveltuuko Valtti-toiminta osaksi Soteekin toimintaa.

Valtti-ohjelman tuloksia on tutkittu mm. opinnäytetyön ja pro gradu -tutkielman kautta. Tutkimuksissa on todettu Valtti-ohjelman auttaneen erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria löytämään sopivan harrastuksen, tai muuten lisänsen fyysistä aktiivisuutta. Ohjelman kautta perheet saivat myös tietoa mahdollisista harrastuksista, joita Valtti-ohjelmaan osallistunut lapsi/nuori voisi myöhemmin kokeilla. (Skantz 2017, 27; Karppinen 2018, 46-47.) Valtti-ohjelmaa on myös pilotoitu ympäri vuoden toimivana toimintana Saimaan ammattikorkeakoulun Motiivi hyvinvointipalveluissa, mutta toistaiseksi tuloksista ei ole vielä raportointia (Villinger henkilökohtainen tiedonanto 27.1.2019).

Kuvio 1. on opinnäytetyön käsittekartta, jonka avulla havainnollisesta työn merkitystä ja ajankohtaisuutta tämänhetkisessä yhteiskunnassa, tutkittavaa aluetta ja yhteistyötahoja sekä tutkimuksen tavoitteita ja niihin liittyviä tutkimusmenetelmiä. Kuviossa opinnäytetyön pääpiirteet ovat kuvattuna värikoodeilla. Vihreällä värillä merkityissä laatikoissa perustellaan opinnäytetyön ajankohtaisuus ja tarve opinnäytetyölle. Sinisellä värillä merkityt laatikot muodostavat opinnäytetyön teoriaosuuden. Punaisella värillä merkityissä laatikoissa esitetään opinnäytetyön yhteistyö tahot. Oranssilla värillä merkityistä laatikoista löytyvät tutkimuksen tavoitteet sekä tutkimusmenetelmät ja niistä saadut tulokset.

Tulevana sosiaalialan ammattilaisena olen motivoitunut siitä, että koen opinnäytetyöni hyödylliseksi, ja että siitä saatavaa tietoa on mahdollista hyödyntää, jos Valtti-toimintaa aletaan juurruttamaan Satakuntaan. Koen aiheen kiinnostavana, sillä haluan tulevaisuudessa työskennellä erityisryhmien parissa, ja mahdollisesti myös toteuttaa soveltavaa liikuntaa osana työnkuvaani.

Kuvio 1. Opinnäytetyön käsittekartta työn tärkeydestä, keskeisestä sisällöstä ja työn etenemisestä.

2 LIIKUNNAN HARRASTAMINEN

2.1 Fyysisen aktiivisuuden vaikutukset lasten ja nuorten hyvinvointiin

Fyysisellä aktiivisuudella tarkoitetaan mitä tahansa energiaa kuluttavaa kehollista liikettä, joka on luustolihashen tuottamaa. Fyysisen aktiivisuuden puuttumisen on todettu olevan neljänneksi suurin riskitekijä maailmanlaajuisen kuolleisuuteen. Liikunnan harrastaminen on yksi fyysisen aktiivisuuden muodoista, mutta fyysistä aktiivisuutta syntyy myös esimerkiksi leikkimisestä ja työnteosta. (World Health Organization 2019.)

Liikunnan säännöllisellä harrastamisella on monenlaisia hyötyjä lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä kasvun ja kehityksen kannalta. Päivittäisellä fyysisellä aktiivisuudella on terveyttä edistäviä vaikutuksia, sekä myös ehkäisevä vaikutus erilaisiin sairauksiin liittyen. Liikunnan hyödyt hyvinvoinnille ovat niin fyysisiä, psyykkisiä kuin myös sosiaalisia. (Pirnes 2010, 19-23.) On tutkittu, että terveyttä edistävät vaikutukset ovat suorassa yhteydessä fyysisen aktiivisuuden määrään, eli mitä enemmän liikkuu, sitä suuremmat ovat terveyttä edistävät vaikutukset. Tutkimusten mukaan kuitenkin myös pienemmissä määrin toteutunut fyysinen aktiivisuus on terveydelle hyödyllistä. (Janssen & Leblanc 2010, 13.) Fyysisen aktiivisuuden suositus 7-18 vuotiaille lapsille ja nuorille on vähintään 1-2 tuntia monipuolista ja ikään sopivaa liikuntaa päivässä, sisältäen useita reippaita kohtuullisen tehon jaksoja sekä tehokkaita korkean tehon jaksoja. Yleissuositus kohdistuu kaikkiin kouluikäisiin lapsiin ja nuoriin, mukaan lukien erityisen tuen tarpeessa olevat lapset ja nuoret. (Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä 2008, 17-20.)

Lapsen motoristen perustaitojen kehittyminen liittyy vahvasti fyysiseen aktiivisuuteen. Motoriset perustaidot, eli käveleminen, juokseminen, hyppääminen, kiinniottaminen, potkaiseminen sekä lyöminen, vaativat kehittyäkseen useita toistoja. Mitä enemmän lapsi siis liikkuu, sitä enemmän hänen motoriset perustaitonsa vahvistuvat. Motorisen kehityksen kautta myös havainnointikyky ja kyky muistaa yksityiskohtia paranevat. Motoriset perustaidot vaikuttavat myös kognitiiviseen kehittymiseen, eli havaitsemisen, muistamisen, ymmärtämisen, ongelmanratkaisun ja ajattelun

kehittymiseen sekä toiminnan suunnittelun osaamiseen. Kognitiivinen kehittyminen toteutuu motoristen perustaitojen avulla lapsen etsiessä merkityksiä ja vastauksia erilaisiin asioihin ja kysymyksiin. (Pirnes 2010, 18-20.)

Fyysinen aktiivisuus vaikuttaa myös psyykkiseen hyvinvointiin. Varsinkin itsetunnon ja minäkäsityksen ollaan todettu paranevan fyysisen aktiivisuuden myötä, ja vaikutusten ollaan huomattu kohdistuvan ahdistuksen ja stressitason lieventymiseen erityisesti lapsilla ja nuorilla, joilla on jokin fyysinen vamma. Fyysisellä aktiivisuudella on katsottu olevan yhteys myös depressio-oireiden, sekä aggressiivisuuden ja vetäytymisen lieventymiseen. (Pirnes 2010, 20.)

Liikunnan harrastamisen kautta lapsi pääsee vuorovaikutustilanteisiin toisten lasten ja aikuisten kanssa, jolloin saa mahdollisuuden oppia myös sosiaalisia taitoja. Tällaisia taitoja ovat mm. vastuun ottaminen, oman toiminnan kehittäminen ja toisten huomioon ottaminen. On kuitenkin aikuisten tehtävänä luoda oikeanlainen ilmapiiri sosiaalisten taitojen oppimiseen ja ohjata toimintaa huomioiden lasten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehittymisen. (Pirnes 2010, 21.)

Säännöllisen liikunnan vaikutukset lasten ja nuorten fyysiseen hyvinvointiin näkyvät konkreettisesti mm. kehon painon ja rasvaprosentin pienentymisessä, korkeammassa HDL-kolesterolin tasossa, insuliinin tason ja verenpaineen laskemisessa sekä aerobisen kunnon kasvamisessa. Vaikutuksilla on todettu olevan yhteys sydän- ja verisuonitautien riskitekijöiden pienenemiseen, tuki- ja liikuntaelin ongelmien ehkäisemiseen sekä luuston vahvistumiseen. Myös riski sairastua diabetekseen laskee säännöllisen liikkumisen myötä. (Pirnes 2010, 22-23.)

Fyysisen aktiivisuuden hyödyt koskevat kaikkia, mutta varsinkin henkilöillä, joilla on jokin vamma tai pitkäaikaissairaus, on todettu fyysisen aktiivisuuden parantavan terveyttä ja vähentävän mahdollisuutta sairastua kroonisiin tauteihin (Smith, Kirby, Skinner, Wightman, Lucas & Foster 2018, 19).

2.2 Vapaa-ajan harrastaminen

Vapaa-ajan harrastamisen tärkeys näkyy sen mielialaa kohottavista sekä rentoutumiseen auttavista vaikutuksista. Harrastamisen kautta saa myös mahdollisuuden käyttää omia taitojaan ja lahjakkuuksiaan, mikä taas lisää elämän mielekkyyttä. (Mielenterveysseuran www-sivut 2018.) Jokaisella lapsella tulisi olla oikeus vapaa-ajan harrastamiseen. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa sanotaankin, että lapsella tulee olla oikeus kulttuuriin, taiteeseen sekä virkistys- ja vapaa-ajantoimintaan, eli näin ollen myös vapaa-ajan harrastamiseen. (Unicef www-sivut.) Liikunnallisen harrastuksen löytyminen ja sen kautta liikkumisen lisääntyminen vaikuttaa kokonaisvaltaisesti ihmiseen, riippumatta henkilön toimintakyvystä. Fyysiset vaikutukset näkyvät mm. toimintakyvyn ylläpidossa, kohentuneen fyysisen kunnon vaikutuksista arjen jaksamisessa sekä sairauksien torjunnassa. Psykkisesti liikunnan harrastaminen voi auttaa mm. onnistumisen kokemusten luomisessa, mielihyvän tuottamisessa sekä arjen stressitilanteiden hallinnassa. Liikkumisen sosiaaliset vaikutukset taas näkyvät yhteiskunnan palveluihin integroitumisessa, uusiin ihmisiin tutustumisessa ja vuorovaikutuksen aktivoinnissa. (Rintala ym. 2012, 25.)

3 SOVELTAVA LIIKUNTA

Soveltavan liikunnan ideana on, että jokaisella tulisi olla oikeus liikuntaan läpi elämän ja ettei vamma tai sairaus saa olla esteenä liikuntaharrastukselle (Korkiala 2015, 5). Soveltavan liikunnan kohderyhmässä ovat kaikki sellaiset henkilöt, joiden on vaikea osallistua yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan vamman, sairauden tai muun toimintakyvyn heikentymisen vuoksi. Kohderyhmään luetaan kuuluvan noin 20-25% väestöstä, eli noin miljoona suomalaista. (Korkiala 2015, 12, 27.) Soveltavassa liikunnassa muutetaan harjoitusta, ohjaamista, välineitä tai ympäristöä sopimaan ohjattavien tarpeisiin. Soveltaminen voi tapahtua esim. apuvälineitä hyödyntämällä, muuttamalla pelin sääntöjä tai muuttamalla opetusmenetelmiä. (International Federation of Adapted Physical Activity www-sivut 2019; Kauravaara, Lakkasuo & Luona-Helminen 2006, 7.) Soveltava liikunta siis painottaa yksilöllisyyttä kohdentaen huomion yksilön omiin vahvuuksiin ja mielenkiintoihin muuttamalla harjoitteita tai ympäristöjä osallistumisen mahdollistamiseksi kaikille, joille osallistuminen ei-sovellettuun liikunnan tarjontaan on hankalaa tai mahdotonta (International Federation of Adapted Physical Activity www-sivut 2019).

3.1 Erityisryhmät ja erityisliikunta

Erityisryhmiin luetaan kuuluvan sellaiset henkilöt, joilla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn heikentyminen. Erityisliikunta taas tarkoittaa näille henkilöille tarkoitettua liikuntaa, kun yleisesti tarjolla olevaan liikuntaan on vaikea osallistua ja kun liikunta vaatii soveltamista ja erityisosaamista. (Liikuntatieteellisen seuran www-sivut 2019; Mälkiä & Rintala, 2002, 6.) Toisin sanoen erityisliikunta vastaa terminä soveltavaa liikuntaa, ja niitä käytetäänkin usein synonyymeinä (Liikuntatieteellisen seuran www-sivut 2019). Koko ajan aletaan kuitenkin enemmän siirtymään soveltavan liikunnan käsitteen käyttöön. (Rintala ym. 2012, 10.)

3.2 Esteettömyys ja saavutettavuus

Esteettömyydellä tarkoitetaan ympäristön, palvelujen ja tuotteiden toteuttamista huomioiden yksilöiden tarpeet niin, että ominaisuuksistaan huolimatta jokainen voi toimia yhdenvertaisesti. Tarkoituksena on, että erilaiset ympäristöt, palvelut ja tuotteet muokataan jo suunniteltaessa kaikille sopiviksi, tai niin että osallistuminen mahdollistetaan apuvälineitä hyödyntäen. Esteettömyys sisältää niin fyysisen, psyykkisen kuin myös sosiaalisen ympäristön huomioimisen. Sitä tarvitaan monenlaisissa paikoissa, kuten kotona, työelämässä, rakennetussa ympäristössä ja rakennuksissa, sekä mm. verkko-palvelujen, liikennevälineiden ja erilaisten laitteiden käytössä. Huolehtimalla esteettömyydestä erilaisissa palveluympäristöissä, palveluntarjoaja mahdollistaa asioimisen kaikille mahdollisille asiakkaille. (Invalidiliiton www-sivut 2019; Suomen standardisoimisliitto SFS ry 2010, 6-7.) Esteettömyyden rinnalla puhutaan usein saavutettavuudesta. Saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että palvelut ovat helposti saavutettavissa. Saavutettavuutta voi estää esimerkiksi liikuntapalvelujen tuottajien vähäinen tieto palveluiden käytön esteistä, joita voivat olla asenteet, tiedotuksen ongelmat, ymmärtämisen vaikeus, fyysiset ja taloudelliset tekijät, sekä päätöksentekoon liittyvät asiat. (Kulttuurilla kaikille www-sivut 2019; Rintala ym. 2012, 72.)

Esteettömät ja saavutettavissa olevat liikuntapalvelut mahdollistavat kaikille avoimen toiminnan kautta sen, että erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret, kuin myös aikuiset, pystyvät integroitumaan yleiseen liikunnan tarjontaan. Kaikille avoimessa liikunnassa jokaisella osallistujalla tulee olla yhdenvertainen osallistumisen mahdollisuus tarkoituksenmukaisella tavalla. Lähtökohtana toiminnalle on ilmapiiri, jossa jokaista osallistujaa arvostetaan ja osallistujat ovat tasa-arvoisia keskenään riippumatta heidän toimintakyvystään, iästään, sukupuolestaan, kulttuuristaan, alueestaan tai koulutuksestaan. (Design for All Foundation www-sivut 2019; Rintala ym. 2012, 217-218.) Kaikille avoin toiminta ja integroiminen ovat inklusiivista toimintaa. Inklusiivisella toiminnalla edesautetaan inklusion toteutumista, eli sitä, että henkilöt, joilla on erityistarpeita pystyvät toteuttamaan oikeuttaan osallistua yhteiskunnan yleisiin palveluihin täysivaltaisesti. (Rintala ym. 2012, 218.) Inklusion käsite on kuitenkin laaja, ja sillä voidaan tarkoittaa yksinkertaisesti kuulumista johonkin, pääsyä osallistumaan yhteiskunnan järjestelmiin, jäsenyyttä (Eräsaari 2005, 259). Tähän opinnäytetyöhön liittyen sopii parhaiten inklusion määritelmä, jossa inklusio tarkoittaa nimenomaan erityistä

tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren sulauttamista yhteisön jäseneksi käyttäen erilaisia tukipalveluita ja järjestelyjä niin että lapsi/nuori pystyy toimimaan osana yhteisöä omalla tasollaan (Alanko, Remahl & Saari 2004, 17).

3.3 Osallistumisen esteet

Erityisryhmään kuuluva henkilö voi kohdata erilaisia esteitä, jotka vaikeuttavat tai estävät liikunnallisen harrastamisen. Esteitä voi olla asenteellisia, kulttuurisia tai konkreettisia. Konkreettiset esteet voivat olla esimerkiksi esteettömien liikuntapalveluiden puuttuminen tai vaikeudet löytää avustaja liikuntaharrastukseen, sekä tiedon puute liikuntamahdollisuuksista. Perheen asennoitumisella liikuntaan on myös suuri vaikutus, sillä jos vanhemmat eivät saata lasta liikunnan pariin, on lapsen hyvin vaikea hakeutua siihen omatoimisesti. Omaehtoinen liikkuminen on usein vaikeampaa lapselle, jolla on jokin vamma, kuin vammattomalle lapselle. Vaikkakin asenteet henkilöitä kohtaan, joilla on vamma, ovat kehittyneet vuosien aikana positiivisesti, on edelleen havaittavissa kielteisiä asenteita ja syrjintää. Tämä onkin yksi syistä, miksi moni jättää osallistumasta tarjolla oleviin vapaa-ajan palveluihin. Syrjintää ja kiusaamista ikätovereiltään kokevat erityisesti lapset, joilla on kehitysvamma, mikä näkyy esimerkiksi koulu liikunnassa liikuntaan osallistumisen esteenä. Muita liikuntaan osallistumisen esteitä on mm. vanhempien ylisuojelevuus ja kielteiset asenteet, sekä niiden vaikutukset lapsen itsetuntoon ja koettuun liikunnalliseen pätevyyteen, terveysongelmat sekä liikuntapalveluiden kaupallistuminen. (Saari 2011, 23-24; Rintala ym. 2012, 43-44.)

4 VALTTI-OHJELMA

Valtti-ohjelma on SEDY-hankkeen osana syntynyt VAU:n kehittämä hanke, jonka avulla on tarkoitus saattaa 6-23 vuotiaita erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria liikuntaharrastusten pariin (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2018, 6-7). Seuraavissa kappaleissa avataan käsitteitä erityistä tukea tarvitseva lapsi tai nuori sekä Valtti-ohjaaja ja Valtti-koordinaattori. Lisäksi tuodaan esiin Valtti-ohjelman sisältöä ja sen taustaa.

4.1 Erityistä tukea tarvitseva lapsi tai nuori

Erityistä tukea tarvitseva lapsi tai nuori tarkoittaa sellaista lasta tai nuorta, joka tarvitsee tavanomaista enemmän yksilöllistä huomiota ja ohjausta. Tuen tarve voi olla seurausta vammasta tai pitkäaikaissairaudesta (Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä 2008, 88.), tai se voi liittyä esimerkiksi motoriikkaan, kielen ja kommunikation haasteisiin, tarkkaavaisuuden haasteisiin, kognitiivisiin ominaisuuksiin, sosiaaliin ja/tai emotionaalisiin haasteisiin (Pihlaja & Kontu 2006).

On kuitenkin huomioitava, että sosiaalihuoltolaki luokittelee erityistä tukea tarvitsevan lapsen osittain eri tavalla. Siinä määrittelee erityistä tukea tarvitseva lapsi sellaiseksi, jonka kasvuolosuhteet vaarantavat lapsen terveyden ja kehityksen tai joka on erityisen tuen tarpeessa kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden vuoksi. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014, 3§.) Sosiaalihuoltolaissa erityistä tukea tarvitsevaa lasta ei siis määritellä fyysisten vammojen tai sairauksien kautta. On siis otettava huomioon, että tässä opinnäytetyössä käsite erityistä tukea tarvitseva lapsi- tai nuori sisältää myös fyysisestä vammasta tai pitkäaikaissairaudesta johtuvan tuen tarpeen.

Valtti-ohjelmaan hakiessa perhe itse määrittää onko lapsi erityisen tuen tarpeessa. Ohjelmaan hakemiseen ei ole diagnoosipohjaisia kriteerejä, mutta ohjelma on lähtökohteisesti suunnattu lapsille ja nuorille, joilla on pitkäaikaissairaus tai jokin vamma, joka vaikeuttaa sopivan harrastuksen löytymistä. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2018, 9-10.) Tässä opinnäytetyössä Valtti-ohjelmaan osallistuneista lapsista ja nuorista käytetään nimitystä Valtti-ohjattava.

4.2 Valtti-ohjaaja

Valtti-ohjaaja on useimmiten Valtti-ohjelman yhteistyöoppilaitoksen opiskelija, joka opiskelee liikunta-, kasvatus-, kuntoutus- tai sosiaaliaalaa. Valtti-ohjaajana voi toimia myös vapaaehtoiseksi ilmoittautunut henkilö, joka ei ole opiskelija. Valtti-ohjaaja toimii Valtti-ohjattavan tukihenkilönä toteuttaen noin 4 harrastuskokeilukertaa, saaden toiminnastaan opintopisteitä ja kokemusta. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n www-sivut 2018.)

4.3 Valtti-koordinaattori

Jokaiselle paikkakunnalle pyritään löytämään oma Valtti-koordinaattori, joka toimii Valtti-ohjaajien esimiehenä, solmii Valtti-parit Valtti-ohjattavien ja Valtti-ohjaajien välillä, kartoittaa kokeilupajakoja ja seuroja, sekä ratkoo mahdollisia ongelmatilanteita (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n www-sivut 2018). Valtti-koordinaattori voi olla esimerkiksi opiskelija tai kunnan liikuntatyöntekijä (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2018, 9-10).

4.4 Valtti-ohjelman toimintavuosi

Perheiden ja opiskelijoiden ilmoittautuminen Valtti-ohjelmaan on auki maaliskuun alusta huhtikuun loppuun. Tämän jälkeen Valtti-koordinaattorit alkavat muodostamaan Valtti-pareja. Kun Valtti-parit on saatu muodostettua, hakijoille ilmoitetaan ke-säkuun aikana, onko oma Valtti-ohjaaja löytynyt, ja samalla Valtti-ohjaajille ilmoitetaan ohjattavan yhteystiedot yhteydenottoa varten. Yhteydenoton tulee tapahtua viimeistään syyskuun loppuun mennessä. Syksyn aikana useimmilla paikkakunnilla järjestetään Kick off -tilaisuus Valtti-perheille ja Valtti-ohjaajille. Kokeilujakso alkaa ensitapaamisella, jonka pohjalta Valtti-ohjaaja suunnittelee liikuntakokeilusuunnitelman ohjattavansa mieltymykset huomioon ottaen. Tämän jälkeen Valtti-ohjaaja ja Valtti-ohjattava käyvät läpi vähintään neljä liikuntakokeilukertaa, sekä lopputapaamisen, joka pidetään mahdollisuuksien mukaan vuoden loppuun mennessä. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry 2018, 7-8.)

4.5 Valtti-ohjelman taustaa

Valtti-toimintamalli on kehitetty kansainvälisen SEDY-hankkeen tuloksien perusteella Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n toimesta. SEDY-hankkeen tavoitteena oli lisätä 6-23 vuotiaiden jonkin vamman omaavien lasten ja nuorten liikunnan harrastamista, sekä selvittää syitä siihen, miksi lapsi, jolla on vamma, osallistuu harvemmin ja vähemmän liikuntaan kuin vammattomat ikätoverinsa. Tämän tiedon perustalta pyrittiin löytämään keinoja, joiden avulla liikkuminen lisääntyisi erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten kohdalla. SEDY-hankkeen koordinointi tapahtui hollantilaisesta ammattikorkeakoulusta käsin (Amsterdam University of Applied Sciences) ja rahoitus saatiin EU:n Erasmus Plus Sport -ohjelman kautta. Hanke toteutui vuosina 2015-2017, ja siitä saaduista tiedoista koottiin ja julkaistiin maakohtaisia tietopaketteja aiheeseen liittyen. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n www-sivut 2018.)

VAU:n kehittämän Valtti-toimintamallin pohjalta laukaistiin Valtti-pilottiohjelma vuonna 2016. Sen avulla testattiin mallia, jossa tukea tarvitseva lapsi tai nuori saa opiskelijan, joka toimii hänen tukihenkilönään, Valtti-ohjaajana. Mukana oli 19 oppilaitosta eri puolilla suomea, noin 300 lasta ja Valtti-ohjaajana toimivia opiskelijoita. 54% kokeilujakson läpikäyneistä löysi itselleen harrastuksen, ja 61% osallistujista liikkui ohjelman seurauksena enemmän kuin ennen. Pilotin pohjalta käynnistettiin Valtti-ohjelma, joka pyörii opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämällä avustuksella 2017-2019. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n www-sivut 2018.)

5 OPINNÄYTETYÖN TUTKIMUSOSA

5.1 Opinnäytetyön tilaaja ja yhteistyökumppanit

Tässä kappaleessa esitellään tämän opinnäytetyön tilaaja Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry, sekä yhteistyökumppanit Satakunnan ammattikorkeakoulun esteettömyys ja saavutettavuus tutkimusryhmä ja palvelukeskus Soteekki.

Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry

Opinnäytetyön tilaajana toimii Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry. VAU on valtakunnallinen urheilu- ja liikuntajärjestö, jonka tarkoituksena on suunnitella ja kehittää liikunnan harrastamisen ja kilpailemisen olosuhteita ja mahdollisuuksia liikunta, näkö- ja kehitysvammaisille sekä elinsiirron saaneille ja dialyysissä oleville henkilöille. VAU toimii edunvalvojana vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden kilpaurheilussa ja harrasteliikunnassa, tavoitteenaan edistää harrastamisolosuhteita sekä harrastamisen edellytyksiä. Tässä opinnäytetyössä oleellisessa osassa on VAU:n kehittämä Valtti-ohjelma, minkä takia onkin luonnollista, että VAU toimii opinnäytetyön tilaajana. (Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n www-sivut 2018.)

Satakunnan ammattikorkeakoulun esteettömyys ja saavutettavuus tutkimusryhmä

Opinnäytetyö toteutetaan osana Satakunnan ammattikorkeakoulun esteettömyys ja saavutettavuus -tutkimusryhmän toimintaa. Esteettömyys ja saavutettavuus tutkimusryhmän arvopohjana ovat laaja-alainen tasa-arvo, syrjimättömyys ja suvaitsevaisuus ja sen tavoitteena on jakaa esteettömyystietoa, tukea ja koulutusta ja sitä kautta edistää kaikille avoimen harrastus- ja virkistystoiminnan kehittämistä Satakunnan alueella. (SAMK esteettömyys ja saavutettavuus www-sivut 2019; Karinharju & Tupala 2014, 7, 10-12.)

Palvelukeskus Soteekki

Opinnäytetyöprosessin aikana tehdään yhteistyötä palvelukeskus Soteekin kanssa, selvittäessä millaisilla toimenpiteillä olisi mahdollista upottaa Valtti-toiminta osaksi Soteekin toimintaympäristöä. Soteekki on Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan palvelukeskus, jossa sairaanhoitaja-, terveydenhoitaja-, sosionomi- ja fysioterapeuttiopiskelijat sekä alan kansainväliset vaihto-opiskelijat tuottavat hyvinvointipalveluja. Soteekin palveluita voi ostaa niin yksityisasiakas, yhdistykset, yhteisöt ja yritykset, ja palvelut räätälöidään asiakkaan toivomusten mukaan. Palveluita ovat mm. avustajapalvelut, erityisryhmien liikuntapalvelut, kotikäynnit ikäihmisille ja omaishoitajille sekä lapsiperheille, liikuntapalvelut yrityksille ja yhteisöille. (Satakunnan ammattikorkeakoulun www-sivut 2018.)

5.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön avulla pyritään edistämään kohderyhmän, erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten, harrastamisen mahdollisuuksia Satakunnan alueella. Samalla pyritään tuottamaan Valtti-ohjelman Soteekkiin integroimisen kautta opiskelijoille mahdollisuus osallistua Valtti-toimintaan. Tämän kautta pystyttäisiin luomaan pysyvää toimintaa erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten harrastusten pariin saattamiseen.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on systemaattisen havainnoinnin, kyselyn ja haastattelun avulla selvittää miten Valtti-toimintaa olisi mahdollista toteuttaa osana Soteekin toimintaa. Tavoite voidaan jakaa tutkimusmenetelmien mukaan kolmeen osa-alueeseen:

1. Tavoitteena on kerätä systemaattisen havainnoinnin avulla tietoja Valtti-koordinaattorin työn laajuudesta ja sisällöstä ja sen avulla selvittää kuinka paljon resursseja työ edellyttää.
2. Tavoitteena on kyselyn toteuttamisen avulla selvittää Valtti-ohjaajien työn sisältöä ja kuinka paljon resursseja Valtti-ohjaajana toimiminen edellyttää

3. Tavoitteena on haastattelun avulla selvittää, millainen on Soteekin toimintaympäristö, millä toimenpiteillä mahdollistettaisiin Valtti-ohjelman soveltuvuus Soteekin toimintaympäristössä toteutettavaksi ja millaisia resursseja Valtti-ohjelman toteuttaminen Soteekissa edellyttäisi

5.3 Opinnäytetyön tutkimusmenetelmät

On olemassa kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Tutkimusmenetelmä valitaan sen perusteella, millaista tietoa tutkimuksella tavoitellaan. (Vilka 2005, 49.) Tutkimuksessa voidaan hyödyntää niin kvalitatiivisia kuin myös kvantitatiivisia tutkimusmenetelmiä ja tällöin puhutaan triangulaatiosta, tarkemmin ottaen menetelmätriangulaatiosta. Menetelmätriangulaation käyttöä perustellaan sillä, ettei vain yksittäistä tutkimusmenetelmää käyttämällä saada tutkittavasta aiheesta tarpeeksi laajaa kuvaa. Tässä opinnäytetyössä käytetään menetelmätriangulaatiota, jotta saataisiin kattavasti tietoa tutkittavasta aiheesta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 16.)

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä on tapa, jossa tarkastellaan tietoa numeerisesti, eli tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia käsitellään numeroiden avulla. Tutkimusvälineenä käytetään mittareita, joiden avulla saadaan määrällinen tieto, tai tieto, joka voidaan muuttaa määrälliseksi. Näitä mittareita ovat kysely-, haastattelu- ja havainnointilomake. Määrällisen tutkimuksen tavoitteena on selittää, kuvailla, vertailla, kartoittaa tai ennustaa ihmistä koskevia tai luonnon ilmiöihin liittyviä asioita. Aineistonhankinnan menetelminä käytetään kyselyä, haastattelua tai systemaattista havainnointia. Tutkija voi käyttää myös valmiita rekisterejä ja tilastoja määrällisen tutkimuksen aineistona itse kerättävien aineistojen sijasta. (Vilka 2007, 14, 19, 27, 30.) Kvantitatiiviseksi tutkimusmenetelmikseni valikoitui systemaattinen havainnointi sekä kysely.

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus on menetelmä, jossa tarkastellaan merkityksiä, jotka liittyvät kokemuksiin tai käsityksiin (Vilka 2005, 97). Tutkimuksen kohteena on ihminen ja hänen elämänsä sekä elämismailma (Saaranen-Kauppinen &

Puusniekka 2009, 5.), ja tavoitteena on saada ihmisten omia kuvauksia heidän koetusta todellisuudestaan (Vilka 2005, 97). Laadullinen tutkimus rakentuu tutkittavasta aiheesta aiemmin tehdyistä tutkimuksista ja teorioista, empiirisistä aineistoista sekä tutkijasta, hänen omasta ajattelustaan ja päättelystään. Aineistonkeruumenetelmiä ovat haastattelu, havainnointi sekä valmiiden aineistojen hyödyntäminen. Aineisto voidaan saada myös keräämällä eri tavoin kirjoitelmia, kertomuksia tai vastauksia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 6, 47.)

Tässä opinnäytetyössä yhdistyy määrällinen ja laadullinen tutkimus. Tutkimusmenetelmät valikoituivat sen perusteella, että niillä saataisiin mahdollisimman laaja kuva tutkittavasta aiheesta. Laajan tutkimustiedon saavuttamiseksi tässä tutkimuksessa on välttämätöntä yhdistää kvantitatiivisia ja kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä. Määrällisestä tutkimuksesta hyödynnetään systemaattista havainnointia tutkimustiedon keräämisessä. Määrällistä ja laadullista tutkimustietoa tuotetaan kyselyn avulla, sillä palvelukseen tarkoitustaan kysely sisältää suljettujen kysymysten lisäksi myös avoimia kysymyksiä. Toteutettava haastattelu taas tuottaa laadullista aineistoa.

Systemaattinen havainnointi

Systemaattisen havainnoinnin kohteena on yleensä ihmisen toiminta, joka on silmillä havaittavaa tai mitattavissa esim. automaattisilla havaintolaitteilla. Havainnointi voi kohdistua myös luonnon ilmiöihin tai kuva- ja tekstimateriaaleihin, joita voi olla esimerkiksi mainokset, pöytäkirjat ja sanomalehdet. Systemaattisessa havainnoinnissa tutkimusaineiston havainnointi on järjestelmällistä, eli havainnointi on ennalta suunniteltu ja se toteutetaan suunnitelman mukaan. (Vilka 2005, 76.)

Tarkoitukseni on tehdä systemaattista havainnointia niin, että kirjaan ylös Valtti-koordinaattorin työhön liittyvät yhteydenotot, tapaamiset, sekä käytetyt työtunnit. Teen havainnointia siis koko Valtti-koordinaattorina toimimiseni ajan, ja kirjaan päiväkirjatyylisesti havaintoni numeeriseen muotoon. Havainnointijakson päätyttyä muutan kirjailuni Excel taulukoiksi. Systemaattisella havainnoinnilla saatuja tietoja hyödynnetään Valtti-koordinaattorin työn laajuuden määrittelyssä, ja selvitettyä minkälaisia toimenpiteitä vaadittaisiin, jotta Valtti-ohjelman pyörittäminen olisi Soteekissa mahdollista.

Kysely

Kyselylomake on määrällisessä tutkimuksessa tavallisin aineiston keräystapa (Vilka 2005, 73). Siinä kysymysten muoto on vakioitu, eli kyselyyn vastaajilta kysytään samat asiat, samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. Kyselylomake voidaan lähettää postikyselynä tai internetkyselynä, ja lähettämisessä tulee huomioida oikeanlainen ajoitus, jotta kyselyn vastausprosentti olisi mahdollisimman suuri. (Vilka 2007, 28.)

Aion käyttää internetkyselyä selvittääkseni Valtti-ohjaajien mielipiteitä heidän työnsä laajuudesta sekä heidän kokemuksistaan Valtti-ohjaajana toimimisesta. Valtti-ohjaajat ovat tämän tutkimuksen osion perusjoukko, eli joukko, joista halutaan tutkimuksen kautta saada lisää tietoa (Vilka 2005, 77). Kyselylomake on suunnattu koko perusjoukolle, eli Satakunnassa toimiville Valtti-ohjaajille, joiden Valtti-koordinaattorina olen toiminut vuoden 2018 ajan, eli otantaa ei tehdä. Tällöin on kyseessä siis kokonaistutkimus. (Vilka 2005,78.) Pieni perusjoukko tarkoittaa kuitenkin sitä, että jokaisen perusjoukon jäsenen olisi tärkeää vastata kyselyyn, jotta siitä saataisiin tarpeeksi laajasti tietoa tutkimusta varten. Tällöin pienikin kato vastauksissa voi johtaa siihen, ettei kyselystä ole tarpeeksi hyötyä tutkittavaan asiaan liittyen. Valtti-ohjaajia on kuitenkin tiedotettu tulevasta kyselystä etukäteen, joten odotettavissa on, että suurin osa vastaa siihen.

Kyselyä suunniteltaessa on otettava huomioon, että kysymykset ja niiden sisältämät käsitteet ovat operationalisoitu, eli muutettu arkikielen tasolle ja mitattavaan muotoon. Operationalisoinnin tuloksena tulisi muodostua kyselylomake, jonka kysymykset jokainen vastaaja ymmärtää samalla tavalla, sillä muuten tutkimustulokset eivät ole yleistettäviä ja luotettavia. Onnistuakseen kyselylomakkeen vastausohjeiden tulee olla selkeät, niin että vastaaja osaa edetä juuri hänelle tarkoitettuihin kysymyksiin (Vilka 2007, 36-37, 66).

Kyselylomakkeeni rakentuu monivalintakysymyksistä, eli kysymyksistä, joilla on valmiit vastausvaihtoehdot ja strukturoitu sekä vakioitu sisältö. Niiden lisäksi

lomakkeessa on avoimia kysymyksiä, joiden avulla saadaan vastaajilta spontaaneja mielipiteitä asiaan liittyen. Avoimissa kysymyksissä vastaamista rajataan mahdollisimman vähän. (Vilkkä 2007, 67-69.)

Tutkimushaastattelu

Tässä opinnäytetyössä käytetään haastattelua yhtenä tutkimusmenetelmänä. Haastattelu valikoitui menetelmäksi sen joustavuuden vuoksi. Haastattelun avulla vastauksia on helpompi tulkita kuin esimerkiksi kyselyn pohjalta, sillä haastatteliija on itse tilanteessa mukana. Haastatteliija pystyy haastattelun aikana säätelemään kysymysten järjestystä sekä aineiston keruuta tilanteen edellyttämällä tavalla. Haastattelutilanteessa vastauksia pystytään syventämään ja selventämään, jolloin haastatteluaiheesta saadaan mahdollisimman laaja kuva. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205.)

Määrällisessä tutkimuksessa haastattelu toteutetaan ennalta strukturoidulla ja vakioidulla kyselylomakkeella niin, että tutkija kysyy kysymykset ja kirjaa vastaukset lomakkeeseen. Lomakkeella haastatteleva toimii parhaiten silloin kun tutkimusongelma ja -kysymykset ovat tarkasti rajattuja, eikä asiaongelma ole laaja. (Vilkkä 2005, 29.) Tässä opinnäytetyössä haastattelu toteutetaan laadullisen tutkimuksen puitteissa. Laadullisessa tutkimuksessa haastattelu on järjestelmällinen tiedonkeruun muoto, jolla on tutkimuksen mukaan valittu tarkoitus. Sitä voidaan toteuttaa lomakehaastatteluna, teemahaastatteluna tai avoimena haastatteluna, ja se voi olla yksilö tai ryhmähaastattelu. (Vilkkä 2005, 101.)

Lomakehaastattelusta puhutaan myös strukturoituna haastatteluna, sillä siinä tutkija päättää kysymysten muodon ja esittämisjärjestyksen tarkasti ennalta. Se on toimiva aineiston keräämisen tapa silloin, kun tutkimuskysymys ei ole laaja ja tavoitteena on hyvin rajattu aiheen kuvaaminen. (Vilkkä 2005, 101.) Lomakehaastattelussa kyselylomake täytetään ohjatusti, ja siinä on valmiit kysymykset sekä valmiit vastausvaihtoehdot. Mukana voi olla myös avoimia kysymyksiä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 57.)

Avoin haastattelu tarkoittaa haastattelua, jota ei toteuteta tiettyjen kysymysten ja teemojen pohjalta. Se on vuorovaikutuksellinen, eli siinä haastatteliija ja haastateltava

käyvät keskustelua tietystä aihepiiristä niin, että keskustelussa on tilaa haastateltavan kokemuksille, tuntemuksille, muistoille, mielipiteille ja perusteluille. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 54.) Haastatteluun on tarkoitus rakentaa jatkumo esittämällä uusia kysymyksiä haastateltavan kuvauksiin liittyen. Avoin haastattelu toteutetaan useimmiten yksilöhaastatteluna, mutta sen voi toteuttaa myös ryhmähaastatteluna. (Vilka 2005, 104.)

Teemahaastattelussa, eli puolistrukturoidussa haastattelussa, tutkimusongelmasta poimitaan keskeiset aiheet, jotka tulee käsitellä, jotta tutkimusongelmaan pystytään vastaamaan (Vilka 2005, 101). Teemahaastattelussa syvennyttään ennalta suunniteltuihin teemoihin valmiiksi muotoiltujen kysymyksen sijasta, eikä sillä ole tarkkaa etenemisjärjestystä. Se on kuitenkin strukturoidumpi kuin avoin haastattelu, sillä siinä on tarkasti suunnitellut aihepiirit ja teemat, jotka ovat kaikille haastateltaville samat. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 55.) Teemahaastattelussa haastattelijan tehtävä on huolehtia, että haastateltava/haastateltavat pysyvät asetetuissa teemoissa (Vilka 2005, 103).

Tässä opinnäytetyössä käytän aineiston keräämiseen teemahaastattelua saadakseni vastauksia tarkasti valitsemini kysymyksiin, samalla kuitenkin herättäen avointa keskustelua aiheesta. Haastattelua suunniteltaessa päätetään tärkeimmät teemat, joiden avulla kysymykset muodostetaan. Vastaukset lajitellaan samojen teemojen mukaan kuin kysymykset on muodostettu. Haastattelun tavoitteena on saada mahdollisimman laaja kuva siitä, millaisin toimenpitein olisi mahdollista sisäistää Valtti-ohjelma Soteekin toimintaan. Haastateltavina ovat Soteekin palvelukeskuksen edustajat palveluohjaaja Heli Lamminen ja palveluohjaaja Niko Rekola. Haastattelu nauhoitetaan sanelukoneelle, sillä kirjoittamalla haastattelusta ei saada tallennettua yhtä paljon kuin hidastempoisuuden takia. On myös oleellista, että haastattelutilanne on mahdollisimman luonnollinen, ja se onnistuu, kun haastattelija saa keskittyttyä kirjoittamisen sijaan vain haastattelemiseen. (Hirsjärvi & Hurme 2011, 92.)

Haastattelun toteutuksen jälkeen sen sisältö litteroidaan, eli muutetaan tekstimuotoon. Tämän voi tehdä kirjoittamalla haastattelun ylös sanasanalta, tai esimerkiksi litteroiden vain tiettyihin teema-alueisiin liittyvät osat haastattelusta. (Hirsjärvi & Hurme

2011, 138). Tässä opinnäytetyössä haastatteluaineisto litteroidaan teema-alueiden mukaan.

5.4 Opinnäytetyön eteneminen ja aikataulu

Seuraavassa taulukossa on esitetty suunnitelma opinnäytetyön etenemisestä ja aikataulusta.

Eteneminen	Aikataulu
Systemaattinen havainnointi	Maalis- joulukuu 2018
Opinnäytetyösuunnitelma	Tammikuu 2019
Teoria	Helmikuu 2019
Kyselylomake	Helmikuu 2019
Haastattelu	Maaliskuu 2019
Tulosten analysointi ja tulkitseminen	Huhti- toukokuu 2019
Raportointi ja viimeistely	Touko- elokuu 2019
Opinnäytetyön palauttaminen	Elokuu 2019
Valmistuminen	Syyskuu 2019

Taulukko 1. Opinnäytetyön aikataulu

6 OPINNÄYTEYÖN TULOKSET

6.1 Opinnäytetyön aineiston keruu

Tässä opinnäytetyössä käytettiin systemaattista havainnointia, kyselyä sekä haastattelua aineiston keräämiseen. Systemaattisen havainnoinnin avulla selvitettiin Valtti-koordinaattorin työhön käytetyt resurssit, kuten työtunnit, työn sisältö sekä Valtti-koordinaattorin toteuttamat ja vastaanottamat yhteydenotot. Kyselylomakkeen avulla, selvitettiin Valtti-ohjaajien työhön käytetyt resurssit määrittelemällä työn sisältö, työtunnit sekä työn haastavimmat osa-alueet. Teemahaastattelun avulla puolestaan tutkittiin palvelukeskus Soteekin toimintaa ja toimintaympäristöä, ja sitä kautta tarkasteltiin, minkälaiset toimenpiteet mahdollistaisivat Valtti-ohjelman sijoittamisen Soteekkiin. Tässä kappaleessa raportoidaan opinnäytetyön tulokset työn menetelmien pohjalta laadittujen teemojen mukaisesti.

6.2 Valtti-koordinaattorin tehtävät ja niihin liittyvät resurssit

Toteutin systemaattista havainnointia vuoden 2018 ajan toimiessani Valtti-koordinaattorina. Keräsin tietoa Valtti-koordinaattorin yhteydenotoista Valtti-ohjaajiin ja Valtti-ohjaajien yhteydenotoista Valtti-koordinaattoriin sekä yhteydenottojen sisällöistä. Keräsin myös tietoa muista Valtti-koordinaattorin työn osa-alueista ja niihin kuluneista työtunneista. Kerätyistä tiedoista muodostin Excel-taulukot, joiden sisältöä avataan myös sanalliseen muotoon.

Valtti-ohjaajien tekemät yhteydenotot Valtti-koordinaattoriin

Yhteydenotot Valtti-ohjaajilta Aihe	
1. Viesti	Yhteydenotto perheeseen
2. Viesti	Kick off -tilaisuus
3. Viesti	Yhteystietojen tiedustelu
4. Viesti	Harrestekokeilupäiväkirja
5. Viesti	Lajikokeilu selvittely (kommunikointi seuran kanssa)
6. Viesti	Lajikokeilu selvittely (erityisryhmästä tiedustelu)
7. Viesti	Yhteydenpito ongelmat ohjattavan perheen kanssa
8. Viesti	Yhteydenpito ongelmat ohjattavan perheen kanssa
9. Viesti	Tiedustelu harrastekokeilujen suorittamisesta yhdessä paikassa
10. Viesti	Harrastekokeilujen toteuttaminen vuoden vaihduttua
11. Viesti	Valtti-palaverista tiedustelu
12. Sähköposti	Toisessa kaupungissa toimineen Valtti-ohjaajan raportti

Taulukko 2. Valtti-ohjaajien yhteydenotot Valtti-koordinaattoriin

Valtti-ohjaajien yleisimpänä yhteydenpitovälineenä oli kaikkien Valtti-ohjaajien yhteinen Whatsapp-keskustelualusta, mutta myös yksityisiä viestejä vaihdettiin jonkun verran. Yksi yhteydenotto tuli myös sähköpostitse. Taulukkoon 2 on kirjattu vain avaat yhteydenotot, eli viestit, joissa on kysytty koordinaattorilta jotain, ja jotka ovat saattaneet johtaa useampiin peräkkäisiin viesteihin. Yhteydenottoja kerääntyi yhteensä 12 kappaletta, ja niiden sisältö oli vaihtelevaa, mutta osat yhteydenotoista olivat aiheiltaan yhteneväisiä. Eniten yhteydenottoja tuli liittyen Valtti-perheen kanssa toimimiseen sekä harrastekokeilujen toteuttamiseen (9). Muita aiheita olivat Kick off -tilaisuus (1), Valtti-palaveri (1), sekä Valtti-ohjelman raportointi (1).

Valtti-koordinaattorin tekemät yhteydenotot Valtti-ohjaajiin

Yhteydenotot Valtti-ohjaajiin	Aihe
1. Sähköposti	Valtti-ohjelman alkaminen
2. Viesti	Tapaamisen järjestäminen
3. Viesti	Tapaamisen järjestäminen
4. Viesti	Tapaamisesta infoaminen
5. Viesti	Tapaamisesta infoaminen
6. Viesti	Yhteenvedo tapaamisesta + muistutuksia
7. Viesti	Tilannepäivitystä
8. Viesti	Tilannepäivitystä
9. Viesti	Tilannepäivitystä + tiedustelua yhteydenotoista
10. Sähköposti	Lajilista
11. Viesti	Muistutuksia yhteydenotoista ja tietoa Kick off -tilaisuudesta sekä tiedustelu yhteydenotoista
12. Viesti	Tietoa Kick offista
13. Viesti	Tiedustelua yhteydenotoista ja kyselyä Kick off tilaisuuteen liittyen
14. Viesti	Lajikokeiluista kyseleminen ja muistutuksia kirjailusta ym.
15. Viesti	Valtti-perheen yhteydenotto ongelmat
16. Viesti	Muistutus kuvien otosta
17. Viesti	Tapaamisen sopiminen
18. Viesti	Lisätietoa tapaamisesta
19. Viesti	Ohjeistusta sähköisestä päiväkirjasta
20. Viesti	Ohjeistusta sähköisestä päiväkirjasta

Taulukko 3. Valtti-koordinaattorin yhteydenotot Valtti-ohjaajiin

Valtti-koordinaattorin yhteydenottoja Valtti-ohjaajiin oli melkein kaksinkertaisesti enemmän kuin Valtti-ohjaajilta tulleita yhteydenottoja, eli yhteensä 20. Taulukosta 3 selviää, että Valtti-koordinaattorin toteuttamat yhteydenotot olivat aiheiltaan useimmiten infoa Valtti-ohjelmaan liittyvistä asioista, kuten tapaamisten ja Kick off -tilaisuuden toteuttamisesta, lajilistasta, lajikokeiluista sekä sähköisen päiväkirjan täyttämisestä. suuri osa yhteydenotoista oli myös muistutuksia Valtti-ohjaajana toimiville heille kuuluvista työtehtävistä. Muistutusten sisältö liittyi mm. yhteydenottojen tekemiseen, sähköisen päiväkirjan täyttämiseen, Kick off -tilaisuuteen sekä kuvien ottamiseen. Yli puolet yhteydenotoista tapahtui yhteisellä Whatsapp -keskustelualustalla, mutta useampia yhteydenottoja Valtti-ohjaajiin tapahtui myös yksityisillä viesteillä. Myös muutama yhteydenotto Valtti-ohjaajiin toteutettiin sähköpostitse.

Muut Valtti-koordinaattorin toteuttamat ja vastaanottamat yhteydenotot

Muita Valtti-koordinaattorin toteuttamia yhteydenottoja olivat Valtti-perheille, seuroille ja VAU:lle lähetetyt sähköpostit sekä muutamaiset soitot. Perheisiin tehtyjä yhteydenottoja oli yhteensä 23, joista 21 oli sähköposteja joko perheen hyväksymisestä Valtti-ohjelmaan tai kutsumisesta Kick off -tilaisuuteen. Yksi soitettu puhelu ja yksi lähetetty viesti liittyivät kommunikointiongelmiin Valtti-ohjaajan ja Valtti-perheen

välillä. Perheiltä tulleita yhteydenottoja Valtti-koordinaattoriin oli yksi sähköposti, jonka aiheena oli yhteystietojen kysely. Valtti-koordinaattorin toteuttamia yhteydenottoja seuroihin oli 21, joista 19 oli sähköposteja, ja 2 yhteydenottoa tapahtui puhelimitse. Aiheina olivat lajikokeiluista tiedustelu, Kick off tilaisuudesta tiedustelu sekä Kick off-järjestelyistä sopiminen. Kaiken kaikkiaan Valtti-koordinaattorin toteuttamia yhteydenottoja Valtti-ohjaajiin, Valtti-perheisiin ja seuroihin oli n. 64. Valtti-koordinaattorille suunnattuja yhteydenottoja oli yhteensä n. 13. Toimintavuoden aikana oli myös useita yhteydenottoja VAU:n edustajiin ja VAU:n edustajilta Valtti-koordinaattorille. Näistä ei kuitenkaan ole pidetty kirjaa, sillä yhteydenpito on ollut jatkuvaa.

Valtti-koordinaattorin tehtäviin käytetyt työtunnit

Työtehtävä	Työtunnit
Koulutus	24
Aineistojen läpikäyminen	4
Yhteydenotot perheisiin	3
Valtti-tapaamisten valmistelut	9
Tapaamiset Valtti-ohjaajien kanssa	4
Yhteydenotot seuroihin	5
Valtti-ohjelman Kick off järjestelyt	5
Valtti-ohjelman Kick off	4
Yhteydenotot Valtti-ohjaajien kanssa ja jatkotoimenpiteet	5
Valtti-seminaari	24
Yhteensä	87

Taulukko 4. Valtti-koordinaattorin työtunnit

Taulukossa 4 on laskettu Valtti-koordinaattorin työhön kuluneet tunnit yhteen. Yhteensä työtunteja kului noin 87 tuntia, joista noin 48 tuntia kului koulutus viikonloppuun ja 2018 vuoden Valtti-ohjelman päätösseminaariin. Muihin työtehtäviin kului 39 tuntia, joihin sisältyi pääasiassa erilaiset valmistelut ja suunnittelut sekä yhteydenotot. 39 tuntiin sisältyneistä työtehtävistä eniten kului aikaa Valtti-tapaamisten valmisteluihin ja toteutukseen, sekä Kick off -tilaisuuden järjestämiseen ja toteutukseen. Työtunnit ovat laskettu suuntaa antavina, sillä todellista työaikaa on mahdotonta laskea, koska laskettujen työtuntien ulkopuolella tapahtui myös paljon työhön liittyvää suunnittelua ja pohdintaa.

Valtti-koordinaattorin työhön käytetyt taloudelliset resurssit

Valtti-koordinaattorina toimimisesta ei syntynyt taloudellisia kuluja, lukuun ottamatta Pajulahdessa järjestetystä Valtti-koulutuksesta syntyneitä matkakuluja. Muuten matkakuluja ei syntynyt, sillä liikkuminen työtehtäviin liittyen tapahtui pyörällä. Kick off -tilaisuuteen varattiin tilat ilmaiseksi Satakunnan ammattikorkeakoululta, ja välineet lainattiin palvelukeskus Soteekin liikuntavälinevarastosta. Satasirkus ja Tempputehdas Oy järjestivät tilaisuudessa ilmaiseksi toimintatuokiot. Kaiken kaikkiaan taloudellisia resursseja kului noin 40 euroa, jotka syntyivät kaikki Valtti-koulutukseen matkustamisesta.

6.3 Valtti-ohjaajien tehtävät ja niihin liittyvät resurssit

Kysely toteutettiin internetkyselynä (Liite 2) ja se lähetettiin 10:lle Valtti-ohjaajalle, joista kahdeksan (8) oli sosionomiopiskelijoita, yksi (1) fysioterapiaopiskelija ja yksi (yksi) liikunnanohjaajaopiskelija. Valtti-ohjaajista 7 vastasi kyselyyn. Kyselyssä Valtti-ohjaajilta ei kerätty henkilötietoja. Valtti-ohjaajille lähetetyssä saatekirjeessä on tiedotettu, että kyselyn vastauksista voidaan tehdä suoria lainauksia. Kysymyksiä kyselyssä oli yhteensä 24 ja ne oli jaettu teemoittain neljään eri osioon: taustatiedot, työn laajuus, toimintakausi sekä kokemus Valtti-ohjaajana toimimisesta. Kyselyssä oli avoimia kysymyksiä, sekä kysymyksiä, joissa oli valmiit vastausvaihtoehdot. Seuraavissa kappaleissa raportoidaan kyselyn tulokset prosentuaalisin luvuin sekä esitetään suoria lainauksia avoimien kysymysten vastauksista.

Valtti-ohjaajien taustatiedot Valtti-ohjelmassa toimimisesta

Vastaajista 100% oli sosionomiopiskelijoita (7). Parin kanssa toimi n. kolmannes Valtti-ohjaajista (2) ja yksin toimi 71,4 % (5). Myös ohjattavien lukumäärissä oli samat prosentit, eli kaksi (2) Valtti-ohjaajista ohjasi kahta (2) Valtti-ohjattavaa, ja 71,4% yhtä (1). Alku- ja lopputapaamisen toteutti yksi Valtti-ohjaaja, pelkän alkutapaamisen toteutti 57,1% (4), ja kolmannes (2) ei toteuttanut kumpaakaan. Yksi (1) vastanneista ei ollut toteuttanut yhtään harrastekokeilua, yksi (1) taas oli toteuttanut yhden harrastekokeilun, ja 71,4 % (5) Valtti-ohjaajista oli toteuttanut kaikki neljä

harrastekokeilukertaa. Harrastekokeilut sijoittuivat 2018 syksyyn 71,4 %:lla (5) Valtti-ohjaajista ja talveen 2018/2019 n. kolmanneksella (2).

Valtti-ohjaajien työn laajuus

Valtti-ohjaajista yksi (1) määritteli Valtti-ohjaajana toimimisessa haastavimmaksi ohjattavan kanssa toimimisen, yksi (1) perheen kanssa kommunikoinnin, yksi (1) yhteydenpidon seurojen kanssa. Noin kolmannes (2) määritteli sopivien harrastuskokeilupaikkojen löytymisen olleen haastavinta, ja n. kolmannes (2) aikataulujen sovittamisen perheen kanssa.

Valtti-ohjaajista yksi (1) määritteli, että eniten aikaa kului yhteydenpitoon seurojen kanssa, yksi (1) taas perheen kanssa aikataulujen sovittamiseen. Noin kolmannes (2) ilmoitti eniten aikaa vieneen perheen kanssa kommunikoinnin, ja 42,9% (4) sopivien harrastuskokeilupaikkojen löytymiseen.

Valtti-ohjaajana toimimiseen käytettyä aikaa määriteltäessä yksi (1) Valtti-ohjaaja vastasi käyttäneensä 5-10 tuntia, kolmannes (2) 20-25 tuntia, ja 57,1 % (4) 10-15 tuntia. Käytännön järjestelyihin yksi (1) Valtti-ohjaaja arvioi kuluneen 30-60 minuuttia, yksi (1) 3-4 tuntia ja yksi (1) yli 5 tuntia. 57,1% (4) arvioi käytännön järjestelyihin kuluneen 2-3 tuntia.

Työnlaajuuden vapaa sana -osiossa tuotiin esiin esimerkiksi, että parina toimiminen vei enemmän aikaa, ja että työn laajuus oli mitoitettu hyvin opintopisteisiin nähden, eikä työmäärä ollut liian aikaa vievää. Tuotiin myös esiin, että itse Valtti-ohjaajana toimiminen sujui hyvin eikä vienyt paljo aikaa, mutta kulkeminen kokeilupaikkoihin osoittautui hankalaksi.

“Työn laajuus oli mitoitettu mielestäni hyvin opintopisteisiin nähden”

“Valttina toimiminen ei vienyt hurjasti aikaa, mutta aikataulujen yhteensovittaminen ja kokeilupaikkoihin kulkeminen koitui minun ja Valtti-nuoren välillä hieman hankalaksi. Lukuun ottamatta kyseistä haastetta

kaikki sujui lähes mutkitta, kuten yhteydenpito perheen kanssa ja kokeilukertojen sopiminen harrastuspaikkojen kanssa.”

Toimintakausi

Valtti-ohjaajista noin kolmanneksen (2) mielestä toimintakausi oli liian lyhyt, ja 71,4%:n (5) mielestä toimintakausi oli pituudeltaan sopiva. Vastauksien perusteluissa kerrottiin muun muassa, että toimintakausi oli sopivan pituinen, aika meni nopeasti ja että parina toimiessa toimintakauden pituus ei riittänyt.

“Ajassa ehti hyvin valmistautua sekä toteuttaa Valtti-ohjelma”

“Toimintakauden aikana olisi hyvin ehtinyt käydä monessa eri kokeilussa.”

“Meillä ongelmia tuotti valttinuoren toivomuksiin vastaavien kokeilupaikkojen löytäminen, joten kokeilut venyivät keväälle. Lisäksi parin kanssa ja kahden Valtti-lapsen kanssa toimiminen vie enemmän aikaa.”

Valtti-ohjaajista noin kolmannes (2) vastasi, että toimintakausi sijoittui osittain sopivaan ajankohtaan, huomioiden muut opinnot. 71,4% (5) vastasi, että sijoittuminen oli sopiva, huomioiden muut opinnot. Kysyttäessä mielipidettä syksyn sopivuudesta toiminnan painopisteeksi, vastattiin syksyn olleen sopiva ajankohta, sillä monet harrastusryhmät aloittavat toimintansa silloin. Osa vastanneista kertoi, että muiden opintojen takia syksyyn painottuminen oli haasteellista. Tuotiin myös esiin, että alkusyksystä osa seuroista ei ole vielä aloittanut toimintaansa, vaan toiminta alkaa myöhemmin syksyllä.

“Syksy on hyvä aika toiminnalle, sillä silloin alkaa yleensä uusia ryhmiä, joihin on helppo päästä mukaan alusta saakka.”

“Alku syksystä kaikilla seuroilla ei ole vielä ryhmät/toiminnot ehtineet alkamaan, mutta toisaalta sitten on mahdollista päästä heti alusta

mukaan, eikä tarvitse mennä ryhmään kesken kauden. Hyvä, että on aikaa suorittaa koko syksy.”

Kysyttäessä, oliko toimintakausi kokonaisuudessaan toimiva, n. kolmannes Valtti-ohjaajista (2) vastasi ei ja 71,4 % (5) kyllä. Perusteluita kokonaisuuden toimimattomuudelle oli mm. Valtti-perheen kanssa kommunikaatiohaasteista johtuvat järjestelyongelmat, sekä kokeilupaikkojen löytämisen hankaluus. Toimivuutta puoltavia perusteluja oli mm. kokeilukertojen suunnittelun ja toteutuksen helppous sekä Valtti-koordinaattorilta saadut infot toimintakauden aikana.

*“Toimintakausi oli toimiva ja hyvin mitoitettu (lukuun ottamatta valtti-
nuoren kanssa henkilökohtaisia haasteita aikataulutuksessa). Neljä ko-
keilukertaa oli melko helppo suunnitella ja toteuttaa.”*

*“Perheen kanssa oli niin paljon kommunikointi haasteita, että ei päästy
ohjelmassa edes alkuun.”*

*“Vaikka minulla oli koulua aika paljon tänä aikana ei neljä kokeiluker-
taa 3kk sisään ollut haastavaa sovittaa aikatauluihini.”*

Kokemuksia Valtti-ohjaajana toimimisesta

Kysyttäessä, mikä oli toimivaa Valtti-ohjelmassa, Valtti-ohjaajat kertoivat toimivaa olleen muun muassa Kick off -tilaisuuden, tukihenkilönä toimimisen, kokonaisuuden sekä Valtti-koordinaattorilta saadun tuen.

*“Kick off -tapahtuma oli hyvä ohjelman alkuun. Pääsi tutustumaan
omaan Valtti-lapseen ja tämän vanhempiin. Oli myös kiva nähdä muita
ohjelmaan osallistuneita, niin lapsia, perheitä ja muita opiskelijoita.”*

“Mielestäni kokonaisuudessa ohjelma oli hyvin toimiva ja hyvin suunniteltu.”

“Mm. tuki Valtti-koordinaattorilta ongelmatilanteissa, valmis lista mahdollisista lajeista.”

“Mielestäni Valtti-ohjelmassa toimivaa oli se, kuinka erityislapsi pääsi yhdessä tukihenkilön kanssa tutustumaan eri lajeihin ilmaiseksi”

Kysyttäessä, mikä Valtti-ohjelmassa ei toiminut, vastattiin muun muassa yhteydenpito perheen kanssa, yhteistyö Valtti-ohjattavan kanssa, sekä kulkemiset harrastuskokeilu-paikkoihin ja yhteistyö tiettyjen seurojen kanssa.

“Toisen lapsen kanssa yhteistyö, koska luulen ettei hän olisi halunnut osallistua lainkaan.”

“Omalli kohdalla ongelmat olivat yhteistyön tekemisessä perheen kanssa.”

“Minun kohdallani yhteydenpito perheen kanssa ei oikein sujunut, koska heiltä sai aina todella pitkän ajan odottaa vastausta.”

100% (7) vastaajista koki saaneensa riittävästi tukea Valtti-koordinaattorilta Valtti-ohjaajana toimimisen ajan. Vastaajat kokivat saaneensa tukea muun muassa perheen kanssa kommunikoinnissa, sopivien seurojen löytymisessä, toiminnan käynnistämisessä ja opintopisteiden hakemisessa, sekä erilaisissa mieltä askarruttavissa kysymyksissä.

“Sain hyvin apua, kun perheen kanssa yhteistyö ja kommunikointi oli vaikeaa.”

“Valtti-koordinaattorilta sain apua toiminnan käynnistämiseen ja harrastuspaikkojen etsimiseen.”

“Aina jos minulla oli jotain kysyttävää tai mieltä painavaa asiaa oli koordinaattori auttamassa!”

Kysyttäessä, missä Valtti-ohjaajat olisivat tarvinneet enemmän tukea, melkein kaikki vastasivat, etteivät missään, tai etteivät osanneet sanoa, olisiko tukea tarvinnut enemmän. Yhdessä vastauksessa kerrottiin, että Valtti-ohjaaja olisi tarvinnut tukea aikaisemmin, mutta ei ollut pyytänyt sitä ajoissa.

“Olisi ehkä pitänyt itse osata pyytää apua aikaisemmin, kun huomasi että perheeseen on vaikea pitää yhteyttä, tai saada heiltä vastauksia yhteydenottoihin.”

“Koen saaneeni apua kaikessa, missä tarvitsin.”

“En oikein päässyt kunnolla aloittamaan niin vaikea sanoa.”

Valtti-ohjaajilta kysyttiin myös, mitä he saivat Valtti-ohjaajana toimimisesta irti. Moni vastasi, että sai uusia kokemuksia, kokemusta erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten kanssa työskentelystä sekä tietoa Porin alueen liikunnan tarjonnasta erityistä tukea tarvitseville.

“Ennen Valttina toimimista minulla ei ollut oikeastaan ollenkaan kokemusta erityistä tukea tarvitsevista nuorista, joten Valttina toimiminen on opettanut hurjasti ja antanut erilaista näkökulmaa elämään. Valtti-ohjelman alussa perhe jo kyseli, olisinko kiinnostunut toimimaan Valtti-kokeilujen jälkeen nuoren tukihenkilönä ja nyt olemme hänen kanssaan niissä merkeissä tavanneet kerran viikossa. Yhteistyömme toimi todella hyvin kokeilujen aikana ja tulemme hyvin juttuun, joten oli helppo lähteä hänelle tukihenkilöksi. Voisin siis sanoa saaneeni Valtti-toiminnan kautta uuden ystävän.”

“Uusia kokemuksia ja kokemusta erityislasten kanssa toimimisesta.”

“Pääsin vain kokeilemaan kerran, mutta se oli todella palkitsevaa nähdä lapsen pääsevän mukaan ryhmään ja nauttivan siitä.”

Valtti-ohjaajilta kysyttiin myös, mitä vinkkejä he antaisivat tuleville Valtti-ohjaajille. Vinkkejä annettiin muun muassa harrastekokeilujen suorittamisesta hyvissä ajoin, yhteydenpidosta ja yhteistyöstä perheen kanssa sekä siitä, että kannattaa olla oma itsensä, eikä jännittää liikaa.

“Liikuntakokeilut kannattaa aloittaa ajoissa, jotta saa sovitettua yhteen aikataulut perheen/nuoren ja harrastepaikkojen kanssa.”

“Kannattaa olla heti perheeseen yhteydessä, kun tieto perheestä tulee.”

“Ei kannata turhaan jännittää ja ole oma itsesi.”

Valtti-ohjaajilta kysyttiin kehitysehdotuksia Valtti-ohjelmaan liittyen. Kehitysehdotukset olivat seuraavanlaisia:

“Sitä tulisi mielestäni enemmän mainostaa koulussamme kaikille aloille ja sen voisi esimerkiksi sisällyttää pakollisena esimerkiksi johonkin sosionomien erityiskasvatuksen jaksoon.”

“Kehittäisin Valtti-ohjelmassa ehkä sitä, että nuoret valikoitaisiin Valteille hieman tarkemmin, jolloin ei tulisi esimerkiksi ongelmaa kulkea harrastuspaikkoihin.”

“Ehkä markkinointia enne ohjelman alkua, koska oman Valtti-lapsen vanhemmat eivät kick off -tapahtumaan tullessaan oikein tienneet, mistä koko ohjelmassa on kyse. Olisi myös siltä kannalta hyvä, että perheet tietäisivät minne ovat tulossa, että vältyttäisiin tilanteilta, jossa perhe ei haluakaan osallistua, tai jättää ohjelman kesken ilmoittamatta/vastamatta yhteydenottoihin.”

Valtti-ohjaajana toimimiseen käytetyt taloudelliset resurssit

Suurimmalla osalla Valtti-ohjaajista ei syntynyt taloudellisia kuluja. Ainoat taloudelliset kulut olivat matkakuluja omalla autolla kulkemisesta tai julkisen liikenteen käytämisestä. Valtti-ohjaajille suunnatussa kyselyssä ei kysytty taloudellisten resurssien käytöstä, mutta tietoa taloudellisista kuluista on saatu viestiyhteyksien kautta. Tarkkoja lukuja syntyneistä kuluista ei ole kirjattu ylös, mutta niitä syntyi arvioltaan alle 100 euroa.

6.4 Valtti-ohjelma osana palvelukeskus Soteekin toimintaa

Haastattelu toteutettiin Soteekin toimistolla Satakunnan ammattikorkeakoulun kampuksella. Haastateltavina olivat Soteekin palveluohjaajat Heli Lamminen sekä Niko Rekola. Ennen haastattelua esiteltiin Powerpoint -esityksen kautta Valtti-ohjelman sisältö. Haastattelu toteutettiin haastattelurungon pohjalta, jonka lisäksi käytiin vapaata keskustelua aiheesta. Haastattelukysymyksiä oli yhteensä 21, ja kysymykset oli jaettu teemoittain seuraaviin osiin: aloituskysymykset, taustatiedot Soteekin toiminnasta, Valtti-ohjelman toiminnan toteuttaminen, kehittämisideat. Haastattelu nauhoitettiin nauhoituslaitteella ja sen toteuttamiseen kului tunti. Haastattelu litteroitiin teemoittain, eli haastattelua ei litteroitu sana sanalta kokonaisuudessaan. Seuraavissa kappaleissa esitellään haastattelun vastauksia sekä myös suoria lainauksia haastatteluvastauksista.

Aloituskysymykset

Aloituskysymysten tarkoituksena oli selvittää, onko Valtti-ohjelma tuttu Soteekin palveluohjaajilla ja ovatko he saaneet tarpeelliset tiedot, jotta haastattelu voidaan aloittaa. Kysymyksillä selvisi, että esitetty Powerpoint -esitys oli kattava sisällöltään, ja sen lisäksi Valtti-ohjelma oli jo entuudestaan tuttu Soteekille, sillä ohjelmaa oli aikaisemmin esitelty Soteekissa, jolloin muutama Soteekissa harjoittelussa ollut opiskelija osallistui ohjelmaan toimintakauden loppupuolella. Palveluohjaajat eivät kuitenkaan tällöin syvemmin perehtyneet ohjelmaan.

”Onhan se tuttu, kun meillä on toiminut Soteekissa opiskelijat Valtteina, tätä on esitelty meille jo silloin aikaisemmin.”

Aloituskysymyksenä kysyttiin myös, miten Valtti-ohjelma sopii Soteekin arvoihin. Palveluohjaajat kertoivat Valtti-ohjelman sopivan Soteekin arvoihin, ja siihen mitä Soteekki haluaa tuottaa ja tukea Satakunnan alueella.

”Haluamme tuottaa ja tukea hyvinvointia tällä alueella.”

”Ideologia siitä, mitä halutaan tuottaa ja tukea Satakunnan alueella, Valtti-ohjelma sopii täysin siihen.”

Taustatiedot Soteekin toiminnasta

Taustatietona kysyttiin, millaisia palveluita Soteekki tuottaa. Soteekin palvelut on jaoteltu teemoittain ikäihmisten hyvinvointipalveluihin, lasten ja nuorten hyvinvointi palveluihin ja työikäisten hyvinvointipalveluihin.

”Niiden sisällä Soteekki voi tehdä kaikkea mahdollista mikä liittyy ennaltaehkäisevään työhön tai terveyden edistävään työhön, mutta ei mitään hoidollisia vielääkään.”

”Näitten lisäksi on sitten tietenkin se PETE oppimisympäristö eli pelastusalan kanssa yhteistyössä tehtävää toimintaa missä tuetaan heidän hyvinvointiaan ja terveyttään.”

Taustatiedoissa selvitettiin myös, onko Soteekissa ennestään erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille suunnattuja palveluita. Selvisi, että palveluita löytyy useampia, yksityisistä tilaajista erilaisiin kerhoihin ja ryhmiin. Joidenkin yksityisten tilaajien ja asiakkaiden parissa tuotettujen palveluiden sisältöä ei tässä haastattelussa avattu, sillä niiden sisällön avaamiseen tulisi olla näiden yksityisten tahojen antamat luvat. Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten palveluita kerrottiin olevan mm. erilaiset kotikäynnit, kuntosaliryhmä, sekä TerveSynttärät.

”Esimerkiksi tällä hetkellä toimii kuntosaliryhmä ja sitten on erilaisia yhdistyksiä ja asiakkaita, ja TerveSynttäreitä. Aika paljon loppujen lopuksi erityislapsille ja nuorille suunnattuja palveluja.”

Yhdessä kysymyksessä käsiteltiin Soteekin palvelujen maksullisuutta. Palveluohjaajat kertoivat suurimman osan toiminnasta olevan maksullista palvelutoimintaa, mutta uusia palveluita voidaan pilotoida maksuttomasti, jolloin katsotaan, miten toiminta lähtee käyntiin ja mitä hyötyjä siitä on.

”Siitä esimerkkinä meidän kouluviraston kanssa tehtävät aamu ja iltakamupalvelut.”

Taustatieto -osiossa selvitettiin myös Soteekissa suoritettavien harjoittelujaksojen pituus, sijoittuminen lukuvuoteen sekä opiskelijoiden keskimääräinen lukumäärä harjoittelujaksoa kohden. Harjoittelujaksot ovat pituudeltaan 5-6 viikkoa, mutta poikkeuksellisesti voivat olla jopa 10 viikkoa. Jaksot sijoittuvat niin, että opiskelijoita tulee tasaisesti tammi-toukokuun välillä sekä elo-joulukuun välillä. Opiskelijoita on keskimäärin 30-40 harjoittelujaksoa kohden.

”On pyritty siihen koulutusohjelmien puolesta, että tulisi tasainen virta.”

Valtti-ohjelman toiminnan toteuttaminen

Toiminnan toteutusta käsittelevässä osiossa haastattelussa keskityttiin selvittämään, miten Valtti-toiminta onnistuisi käytännön tasolla Soteekissa. Selvitettäessä, miten Valtti-ohjaajan työhön sisältyvät 6 tapaamista (neljä kokeilukertaa sekä alku- ja lopputapaaminen) Valtti-ohjattavan kanssa ehtisi toteuttaa, keskusteltiin millä aikataululla tapaamiset olisi suoritettava.

”6 tapaamista on mahdollista, jos esimerkiksi 5 viikon harjoittelussa ensimmäisellä viikolla olisi perehdytys ja yhteydenotto, seuraavalla alkutapaaminen ja lajikokeilu, sen jälkeen kokeiluja joka viikko.”

Keskusteltaessa aiheesta esille nousi, että olisi tärkeää olla valmiit toimintaohjeet, joiden pohjalta Valtti-ohjaajat pääsisivät nopeasti toiminnassa liikkeelle. Heräsi myös keskustelua siitä, miten aikataulujen sovittaminen toteutuu niin, että kaikki tapaamiset saataisiin suoritettua.

Valtti-ohjelman syyslukukauteen painottumisesta puhuttaessa, selvisi ettei ohjelman toteutus olisi ajankohdaltaan ongelma, opiskelijoita pitäisi olla hyvin käytettävissä. Palveluohjaajat kokivat myös, että opiskelijoita on yleensä tarpeeksi, niin että Valtti-toimintaan riittäisi Valtti-ohjaajia.

“Emme koe, että syyslukukausi on ongelma. Pääsääntöisesti uusia opiskelijoita tulee viiden viikon välein kolmen ryhmän verran harjoitteluun. Keväällä 4 ryhmää, eli vähän enemmän silloin käytettävissä.”

Haastattelussa selvisi myös, että kevään lopulla/kesän alussa olisi Valtti-ohjaajina toimivien opiskelijoiden hankalaa osallistua perehdytykseen, tai ylipäättänsä tekemään mitään Valtti-ohjaajana toimimiseen liittyvää, sillä opiskelijat aloittaisivat Valtti-ohjaajina toimimisen vasta harjoittelujakson alkaessa syksyllä. Olisi kuitenkin mahdollista, että joku Soteekin harjoittelussa oleva ilmoittaisi perheille keväällä Valtti-ohjelmaan hyväksymisestä, ja syksyllä opiskelijoiden tullessa harjoittelujaksolle, saisi Valtti-perhe tietää kuka heidän Valtti-ohjaajansa on.

“Keväällä ei välttämättä ole vielä opiskelijoita valmiiksi tiedossa, silloin ei pysty vielä takaamaan kuka opiskelija perheelle tulee.”

Valtti-koordinaattorin työmäärästä puhuttaessa todettiin, että on epätodennäköistä, että kukaan opiskelija pystyisi sitoutumaan vuodeksi Soteekkiin toteuttamaan Valtti-koordinaattorin työtä, mutta se on kuitenkin mahdollista. Koordinaattorin työ olisi kuitenkin koko ajan palveluohjaajien valvonnan alla, jos Valtti-koordinaattori on Soteekin harjoittelua suorittava opiskelija. Tämä tietäisi myös palveluohjaajille lisätyö tunteja. Keskustelua syntyi myös mahdollisuudesta, että pystyisivätkö palveluohjaajat toteuttamaan koordinoinnin, mutta työmäärän koettiin nykyisessä muodossaan olevan sen verran laaja, ettei palveluohjaajien työn resurssit riittäisi siihen. Keskustelussa tuli

esiin, että parhaiten Valtti-koordinointi toimisi, jos Valtti-toiminta tilattaisiin jonkin ulkoisen tahon kautta tiettyyn hintaan Soteekilta, jolloin lisätyötunnit pystyttäisiin mahdollisesti toteuttamaan. Toisena vaihtoehtona koordinoinnin suhteen nousi esille mahdollisuus siitä, että voisiko esimerkiksi VAU hoitaa Valtti-koordinoinnin Soteekissa.

Keskusteltaessa resursseista, joita toiminnan pyörittäminen vaatisi, tuli voimakkaimmin esille juuri Valtti-koordinaattorin työn laajuus ja sen vaatimat resurssit Soteekilta.

“Koemme että Valtti-koordinaattorina toimiminen olisi valtavan hyvä tilaisuus opiskelijalle tai opiskelijaparille. Se kuitenkin vaatisi, että palveluohjaajat olisivat myös koko ajan toiminnasta vastuussa ja opiskelijoiden saavutettavissa, lisäten meidän ohjaustuntien määrää. Jos meillä olisi joku esim. puolipäiväinen työntekijä, jonka rahoitus tulisi esimerkiksi VAU:sta, ja hän organisoisi selkeästi ohjelmaa niin se olisi helpointa. Olisi vastuussa ohjauksesta ja siitä mitä opiskelijat tekevät Valttina toimissa.”

Valtti-ohjelmassa tämän hetkessä toiminnassa periaatteena on maksuttomuus ohjelmaan osallistujille. Soteekin palveluohjaajilta kysyttiin, olisiko Soteekilla mahdollisuuksia pyörittää toimintaa maksuttomasti. Palveluohjaajat esittivät, että maksutonta toimintaa on voitu järjestää pilottina, mutta koska Valtti-ohjelma on jo pilotoitu ja se on toiminut useamman vuoden, ei sen pilotoiminen ilmaiseksi Soteekissa olisi enää mahdollista. Esille tuli myös muiden palveluiden maksullisuus ja tasa-arvoisuus asiakkaiden välillä.

“Meillä on asiakkaita, jotka maksavat palveluista, näyttääkö asiakkaat silloin eri arvoisilta, jos osa maksaa palveluista ja osa ei. Miten voisimme perustella, että toinen maksaa ja toinen ei. Taustalla on kuitenkin jo hanke, jossa on pilotointi, joten sen takia emme itse voisi pilotoida ilmaiseksi.”

Palveluohjaajat totesivat, että osallistujille on kuitenkin mahdollista tulla toimintaan ilmaiseksi, jos ulkoinen taho maksaisi toiminnasta. Keskustelimme myös, mitä konkreettiset hinnat toiminnalle olisivat.

“Hintaluokka menisi kotikäynti -hinnan mukaan, eli 10e/h/opiskelija-pari, tai jos organisaation kanssa on tehty sopimus, niin 7e/h/opiskelija-pari.”

Kehittämisideat

Palveluohjaajilta kysyttiin, toimisiko Valtti-ohjelma kokonaisuudessaan tämän hetkessä muodossaan Soteekissa. Esiin tuli, että alkukontaktin ottaminen perheeseen toukokuussa olisi hankalaa, mutta jos toiminta saataisiin upotettua kevät ja syyslukukaudelle, niin ohjelma toimisi.

“Itse Valtti-toiminta meidän kautta olisi sitä meidän Kamu-toimintaa, ja istuisi meidän palveluihin hyvin. Valtti-koordinaattori on sellainen asia mitä pitää miettiä, että miten se organisoitaisi siihen lisänä. Myös se, että koordinaattorin kautta tulisi säännöllisyys, että kun opiskelija aloittaa harjoittelun, heti olisi opastus ja perehdytys, miten ohjelma lähtee käyntiin ja millä tavalla 5 viikkoa saadaan hyvin käytettyä”

Palveluohjaajien kanssa keskusteltaessa eri osa-alueiden toimivuudesta, tuli suurimpana haasteena esille ohjelman tehokas upottaminen harjoittelujakson sisälle, sekä se miten aikataulut onnistuvat esim. kesä- ja joulutauon suhteen. Palveluohjaajat kuitenkin kertoivat, että Valtti-ohjelma sisällöltään sopisi hyvin Soteekin toimintaan ja tukee niitä oppimistavoitteita, joita opiskelijoilla on Soteekin harjoittelun aikana.

Haastattelussa esitettiin myös mahdollisuus Valtti-ohjelman pyörittämisestä ympäri vuoden toimivana toimintana. Palveluohjaajien mielestä tällaisena toiminta Valtti-ohjelma saataisiin todennäköisesti parhaiten toimimaan.

“Se toimisi juuri ympärivuoden toimintana parhaiten, niin että Valtti-ohjaaja saattaisi Valtti-ohjattavalla vaihtua ohjelman aikana. Emme voi sitoutua siihen, että on aina sama Valtti-ohjaaja tietyllä perheellä, siihen ei voida opiskelijan puolesta lupautua, sillä he ovat harjoittelussa. Ne, jotka haluavat, voisivat jatkaa ja jos haluavat sitoutua suorittamaan kaikki tapaamiset perheen kanssa, voisivat sen tehdä.”

“Jos olisi esim. koordinaattorina joku pysyvämpi henkilö, niin hän voisi aina opiskelijoiden vaihtuessa olla hyvissä ajoin yhteydessä perheisiin siitä, että miten tehdään, ja hoitaisi pohjan, perustyön. Sitten kun opiskelijat tulevat harjoitteluun, vain perehdyttäisi ja kertoisi mikä on tilanne ja lähettäisi opiskelijat perheisiin. Mutta pitäisi olla niin, että koordinaattori pyörittäisi koko palettia. Koordinaattorin tarvitsisi olla se, jolla on koko ajan homma hanskassa.”

Haastattelun lopussa tuli keskustelua siitä, että Valtti-ohjaajien tilaaminen Soteekista toimisi palveluohjaajien mielestä hyvin, mutta Valtti-koordinaattorina toimiminen on asia, josta täytyisi vielä keskustella ja miettiä, miten sen saisi toimimaan. Palveluohjaajat kertoivat, että olisivat kuitenkin avoimia siihen, että Valtti-toiminta sisällytettäisiin Soteekin toimintaan

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Työmäärät ja niiden sovittaminen Soteekkiin

Systemaattisen havainnoinnin kautta selvisi, kuinka paljon Valtti-koordinaattorin työ vaatii konkreettisia työtunteja sekä erilaisia työtehtäviä, jonka kautta saatiin esitettyä työn laajuus ja sisältö Soteekin palveluohjaajille. Keskustelun kautta kuitenkin selvisi, että työtunnit muuttuisivat Soteekissa paljon suuremmiksi, sillä Valtti-toiminta toimisi Soteekissa ympäri vuoden. Harjoittelujaksojen pituuksien sekä kesä- ja joulutaukojen takia, olisi helpompaa, jos koordinaattorina toimisi esimerkiksi Soteekin ulkopuolelta tilattu toimija, joka ottaisi Valtti-ohjaajien perehdyttämisen ja valvomisen vastuulleen.

Valtti-ohjaajille suunnatun kyselyn kautta selvisi, millaisia tuntimääriä opiskelijoilla oli mennyt Valtti-ohjaajana toimimiseen. Opiskelijat kokivat, että työmäärä oli sopiva työstä saatuihin opintopisteisiin nähden. Opiskelijat saivat kaksi (2) opintopistettä tekemästään työstä, ja työhön arvioitiin keskimäärin kuluneen 10-15 tuntia. Yksi opintopiste vastaa keskimäärin 27 tunnin työmäärää, joten suoraan verrattaessa voisi ajatella, että Valtti-ohjaajien saama opintopisteiden määrä on aivan liian suuri työmäärään liittyen. On kuitenkin todettavissa, että todellinen Valtti-ohjaajien työmäärä on paljon laajempi kuin 10-15 tuntia, sillä opiskelijoiden on sitouduttava Valtti-ohjaajan työhön kokonaiseksi toimintakaudeksi (maaliskuu 2018- joulukuu 2019) ja konkreettisten työtehtävien lisäksi opiskelijoiden työhön liittyy paljon suunnittelua ja jatkuvaa ajatustyötä sekä tiedonhankintaa. Valtti-ohjaajan työ vaatii myös heittäytymistä uudennlaisiin tilanteisiin ja stressinsietokykyä, sillä suurin osa opiskelijoista on opintojensa alussa, eikä ohjauskokemusta välttämättä ole lainkaan entuudestaan, tai se voi olla vähäistä. Tämän puolesta käytännön työ voi vaatia paljonkin sellaista työtä Valtti-ohjaajalta, jota ei osata välttämättä osoittaa työtunneissa.

Tuntimäärien perusteella voi todeta, että työtuntien puolesta opiskelijat ehtisivät toteuttamaan harjoittelujaksojen aikana kaikki heille kuuluvat työtehtävät. Niin kyselyn kuin myös Soteekin palveluohjaajien kanssa toteutetun haastattelun kautta kuitenkin selvisi, että aikataulujen yhteen sovittaminen voi olla haastavaa Valtti-ohjaajien ja Valtti-ohjattavien välillä. Tämän takia voikin siis olla haastavaa toimia Valtti-

ohjaajana toteuttaen kaikki työtehtävät harjoittelujakson aikana. Haastattelun kautta saatiin selvitettyä, että todennäköisintä olisi, että yhdellä perheellä Valtti-ohjaaja vaihtuisi toiminnan aikana, ellei opiskelija itse päättäisi jatkaa Valtti-ohjaajana loppuun asti suorittaen esimerkiksi vapaavalintaisia opintopisteitä Soteekissa.

Työmäärien sovittaminen Soteekkiin toimisi siis niin, että koordinaattorina toimisi esimerkiksi ulkopuolinen taho, jonka palkassa on mitoitettu työtehtävät ja niihin menevät tunnit Soteekissa. Mahdollista voisi olla myös, että Satakunnan ammattikorkeakoulu palkkaisi Soteekkiin yhden ylimääräisen työntekijän, jonka vastuu alueelle voisi kuulua myös muita työtehtäviä kuin vain Valtti-toiminnan pyörittäminen, tai että koordinointi muunnettaisiin sellaiseen muotoon, että Soteekin harjoittelussa olevat opiskelijat pysyisivät toteuttamaan koordinoinnin.

Valtti-ohjaajana toimiminen Soteekissa toimisi harjoittelujakson aikana niin, että Valtti-ohjaajat tekisivät työtehtävänsä niin pitkälle kuin ehtivät, minkä jälkeen Valtti-perheelle vaihtuisi toinen Valtti-ohjaaja, joka suorittaisi toiminnan loppuun.

7.2 Toimintakausi ja sen upottaminen Soteekkiin

Valtti-ohjaajana toimineet kokivat toimintakauden sijoittumisen syksyyn olleen pääosin sopiva, ja myös Soteekin palveluohjaajat olivat sitä mieltä, että syksyyn painottuminen ei ole ongelma. Toiminnan kannalta kevät olisi kuitenkin myös oleellinen painopiste, sillä Soteekilla on silloin käytössään enemmän opiskelijoita harjoittelujaksoa kohden. Toimintakauden jatkuvuus ympäri vuoden mahdollistaisi myös sen, että Valtti-ohjattavan olisi mahdollista kokeilla erilaisia harrastusvaihtoehtoja, sillä osa harrastustoiminnasta voi painottua eri vuodenaikoihin, esimerkiksi talven kuukausille, keväälle tai syksylle. Kesällä toimintaa ei olisi mahdollista järjestää, sillä Soteekin palveluohjaajien täytyy olla tavoitettavissa opiskelijoiden suorittaessa harjoitteluun liittyviä työtehtäviä. Toimintakauden upottaminen toimisi siis niin, että toimintaa toteutettaisiin kevät- ja syyslukukaudella opiskelijoiden ollessa harjoittelujaksoilla.

7.3 Valtti-ohjaajien kokemukset ja Valtti-ohjaajana toimiminen Soteekissa

Opiskelijoiden kokemukset Valtti-ohjaajana toimimisesta olivat pääasiassa positiivisia, ja negatiiviset kokemukset johtuivat muun muassa perheen kanssa koetuista kommunikaatio-ongelmista. Kyselyn vastauksista pystyy päättämään, että Valtti-ohjaajana toimiminen on ollut suurimmalle osalle opiskelijoista hyödyllinen ja kannattava kokemus. Valtti-koordinaattorin rooli perehdyttäjänä ja tukijana on koettu oleelliseksi. Myös Soteekissa koettiin, että Valtti-koordinaattori tarvitaan, jotta Valtti-ohjaajien olisi helppo lähteä toimintaan mukaan. Valtti-ohjaajana toimiminen istuu Soteekin muihin palveluihin, sekä Soteekin arvoihin hyvin ja Valtti-ohjaajana toimiminen istuu hyvin myös opiskelijoiden harjoittelujakson tavoitteisiin. Valtti-ohjaajat toimisivat Soteekissa pareittain.

7.4 Valtti-toiminnan taloudelliset resurssit ja niiden vaikutus Valtti-ohjelman Soteekkiin juurruttamiseen

Valtti-toiminnasta syntyneitä taloudellisia resursseja oli arvioltaan alle 140 euroa koko toimintakauden ajalta, ja ne koostuivat Valtti-koordinaattorin sekä Valtti-ohjaajien matkakuluista. Muita taloudellisia kuluja ei syntynyt. Nämä taloudelliset resurssit eivät siis ole esteenä Valtti-ohjelman Soteekkiin juurruttamisessa. Haastattelun kautta kuitenkin todettiin, että Valtti-koordinaattorin työstä tulleet taloudelliset resurssit kasvaisivat, jos Valtti-koordinaattorin työ toteutettaisiin Soteekin sisäisesti, sillä tällöin palveluohjaajille resursoitua työtuntia kasvaisivat, mikä taas vaatisi palkkaresurssien kasvattamista. Tämän takia onkin todennäköistä, että Valtti-koordinaattorin työn hoitaisi joko jokin ulkoinen taho tai Soteekkiin resursoitaisiin Satakunnan ammattikorkeakoulun puolesta työntekijä, jolle yhtenä työn osa-alueena kuuluisi Valtti-toiminnan koordinointi. Mahdollista olisi myös, että Valtti-ohjelman koordinoinnista vastaisi opiskelijat, mutta tämäkin vaatisi sitä, että koordinointiin olisi tarjolla kattava perehdytys.

Soteekki ei voi tarjota Valtti-toiminnan toteuttamista maksuttomasti, sillä Soteekin kaikki palvelut ovat maksullisia, lukuun ottamatta pilotoitavia palveluita. Tämän takia Valtti-toiminnan toteutus maksuttomasti loisi eriarvoisuutta palvelujen välille. Valtti-toiminta Soteekin palveluna maksaisi siis joko palvelua käyttäville, tai sitten palvelulla olisi ulkoinen tilaaja, joka maksaisi Soteekille palvelun toteuttamisesta. Soteekin toteuttamana palvelun hinta määräytyisi todennäköisimmin kotikäynti -hinnan mukaan, eli hinta olisi 10e/h/opiskelijapari, tai jonkin organisaation kanssa tehdyn sopimuksen kanssa 7e/h/opiskelijapari.

7.5 Toimenpiteet Valtti-ohjelman juurruttamiseksi osaksi palvelukeskus Soteekin toimintaa

Valtti-ohjelman juurruttamisessa Soteekkiin yhtenä vaihtoehtona on, että toiminta muunnettaisiin ympärivuoden toiminnaksi. Ympärivuoden toiminnan suunnittelussa olisi huomioitava opiskelijoiden harjoittelujaksojen pituus ja Valtti-ohjaajana toimimisen työmäärä, sekä Valtti-koordinaattorin työn mitoitus koko vuodeksi. Tämän lisäksi olisi huomioitava, että Valtti-ohjaaja voi vaihtua harjoittelujakson aikana perheellä. Lisäksi pitäisi selvittää, miten Valtti-koordinaattorin työ saataisiin toimimaan Soteekissa, sekä sopia mahdollisen yhteistyö tahon kanssa, millä summalla Valtti-toimintaa voitaisiin Soteekista tilata. Ei myöskään ole poissuljettua, että palvelun käyttäjät voisivat itse maksaa toimintaan osallistumisesta.

Vaihtoehtoisesti toiminnan voisi sisällyttää osaksi Soteekin muita palveluita niin, että se olisi esim. osa Kamu-palvelua. Tällöin Valtti-toiminta olisi aktiivisena vain silloin, kun joku tilaa itselleen Valtti-ohjaajan, eikä toiminta olisi siis koko ajan toiminnassa, jolloin erilliselle Valtti-koordinaattorille ei olisi todennäköisimmin tarvetta. Huomioitavaa kuitenkin olisi, että Soteekissa pitäisi olla saatavilla perehdytysmateriaalit, joita pystyttäisiin/osattaisiin hyödyntää.

Kamu-palvelu on Valtti-toiminnan kaltainen palvelu, jonka ideana on, että tuen tarpeessa oleva lapsi tai nuori saa itselleen ”kamun”, joka lähtee lapsen/nuoren kanssa erilaisiin vapaa-ajan harrastuksiin ja aktiviteetteihin Satakunnan alueella (Rajala 2013,

6). Aiheesta on tehty opinnäytetyö, jonka kautta toimintaa on kehitetty ja testattu, ja tämän kautta toiminta on päätynyt Soteekkiin. Kamu-palvelu eroaa Valtti-toiminnasta siten, että Kamu-palvelu on suunnattu tuen tarpeessa oleville lapsille, kun taas Valtti-toiminta on erityistä tukea tarvitseville lapsille suunnattua. Eroa näissä kahdessa määritelmässä ei oikeastaan ole, muuta kuin että erityisen tuen tarpeessa olevalla lapsella/nuorella voi tuen tarve olla hieman suurempi. Kamu-palvelussa toiminnan sisältö on laidasta laitaan, elokuvissa käynnistä liikunnalliseen toimintaan, kun taas Valtti-toiminnassa toiminta keskittyy nimenomaan liikunnalliseen harrastamiseen. (Rajala 2013, 6, 16.) Näiden kahden erilaisen toiminnan erot eivät ole suuria, ja sen takia ne pystyisi todennäköisesti yhdistämään. Tällöinkin palvelusta maksettaisiin kotikäynti -hinnan mukaan.

Tällä hetkellä Satakunnan ammattikorkeakoululla käynnistellään uutta toimintaa nimeltä Kokeilimo, jonka rahoittaa Satakuntaliiton alueellisten kokeilujen AIKO-ohjelma. Kokeilimo toimii esteetöntä asumista esittelevässä Kaikkien kodissa, ja sen tarkoituksena on tuoda aluksi ikäihmisille, ja seuraavassa vaiheessa myös muille toiminta- tai liikuntarajoitteisille tai työssään apuvälineitä tarvitseville mahdollisuus testata erilaisia uuden teknologian välineitä, turvateknologiaa ja työmuotoja ennen kuin he tekevät hankintapäätöksen. Kokeilimo toimii Soteekin yhteydessä. (Valtokivi 2019; Tupala 2019, 2-4.) Valtti-toimintaa voisikin harkita yhdistettäväksi Kokeilimon toimintaan, esimerkiksi niin, että erityistä tukea tarvitsevat pääsisivät liikuntaharrastusten kokeilemisen lisäksi kokeilemaan erilaisia uusia toimintavälineitä, jotka voisivat auttaa myös liikunnallisessa harrastuksessa toimimisessa.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön aiheen valinta ja ajankohtaisuus

Toimin Valtti-ohjaajana vuonna 2017, ja sen jälkeen sain mahdollisuuden toimia Valtti-koordinaattorina 2018 vuoden ajan. Samaan aikaan kuulin, että Valtti-ohjelmaan liittyvään opinnäytetyöhön olisi tarvetta Satakunnan alueella.

Satakunnan alueelta löytyy erinäisiä liikunnallisen harrastamisen mahdollisuuksia erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Ei kuitenkaan riitä, että palveluita on olemassa, jos niiden löytämiseen ja niiden pariin saattamiseen ei ole tarjolla apua. Tästä syystä onkin tärkeää, että Satakunnan alueelle saataisiin pysyvästi sellaista toimintaa, joka erikoistuisi nimenomaan saattamaan erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria liikunnallisten harrastusten pariin. Tällaista pysyvää toimintaa ei Satakunnassa vielä ole, mutta se mahdollistuisi Valtti-ohjelman Satakuntaan juurruttamisen kautta. Opinnäytetyöni aiheena oli tutkia, miten olisi mahdollista juurruttaa Valtti-ohjelma Satakuntaan osaksi palvelukeskus Soteekin toimintaa, ja tämän kautta saada pysyvä väylä erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille liikunnallisen harrastamisen pariin saattamiseen. Opinnäytetyö on ajankohtainen, sillä Valtti-ohjelma pyörii hankerahoituksella, eikä rahoitus jatku enää vuoden 2019 jälkeen.

Opinnäytetyöni aiheesta ei ole tehty samankaltaisia tutkimuksia. Aiheen eri osa-alueista on kuitenkin tehty mm. opinnäytetöitä. Valtti-ohjelmasta on tehty ohjelman tuloksia tutkiva ja sisältöä käsittelevä Pro gradu, Soteekin palvelukeskukseen liittyen taas on tehty useampia opinnäytetöitä, tosin aiheet eivät ole suoraan verrannaisia tämän opinnäytetyön sisältöön. Valtti-ohjelmaa on myös toteutettu käytännössä Saimaan ammattikorkeakoulun puolesta Motiivi palvelukeskuksessa Soteekin kaltaisessa ympäristössä, mutta aiheesta ei ollut opinnäytetyötä tehdessäni julkaistua tietoa. Sain kuitenkin alkuvuodesta tietoa Saimaan ammattikorkeakoulun Valtti-koordinaattorilta, jota hyödynsin myös tässä opinnäytetyössä suunnitellessani esimerkiksi Soteekkiin toteutettavan haastattelun kysymyksiä. Tämän jälkeen Motiivin Valtti-toiminta on lähtenyt kunnolla käyntiin, mutta toiminnasta ei kuitenkaan ole vielä saatavilla konkreettista tietoa toimivuudesta ja tuloksista

Aikaisemmin ei ole tutkittu Valtti-ohjelman juurruttamista ottaen huomioon Valtti-ohjaajien työn sisällön ja sen määrän, Valtti-koordinaattorin työn sisällön ja määrän, sekä mahdollisen sijoituspaikan toimintaympäristön. Työni tuottaa siis uutta tietoa liittyen erilaisiin Valtti-ohjelman toteuttamisen mahdollisuuksiin.

Mielestäni liikkuminen ja liikunnan harrastamiseen kannustaminen on tärkeää, niin fyysisten, henkisten kuin sosiaalisten ulottuvuuksiensa takia. Liikunnallisen harrastamisen hyödyt ovat laajoja ja tärkeitä myös esimerkiksi lapsen kehittymisen kannalta. Liikunnallisen harrastuksen löytyminen voi kuitenkin olla hankalampaa erityistä tukea tarvitsevalle, kuin muille ikätovereilleen. Valtti-ohjelma tarjoaa tällaisille lapsille ja nuorille tukea liikunnallisen harrastuksen löytymiseen, ja luo mahdollisuuksia saada positiivisia kokemuksia liikunnasta. Tämän takia halusinkin tehdä opinnäytetyöni Valtti-ohjelmaan liittyen, ja koen sen aiheen erittäin tärkeänä.

Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessini alkoi systemaattisella havainnoinnilla, johon päätyminen johtui siitä, että aloitin toimintani Valtti-koordinaattorina, ja opinnäytetyön kannalta oli oleellista kerätä tietoa Valtti-koordinaattorin työn sisällöstä. Samalla aloin keräämään tietoa opinnäytetyöhön liittyvistä aiheista, kuten esimerkiksi soveltavasta liikunnasta, liikunnan hyödyistä ja vapaa-ajan harrastamisesta. Tietoa oli suhteellisen helppo löytää, mutta huomasin joidenkin käsitteiden olevan vanhentuneita osassa aineistoista, sillä esimerkiksi soveltavaan liikuntaan liittyvä sanasto on ollut hiljattain muutoksen alla. Systemaattinen havainnointi tapahtui 2018 vuoden ajan ja sen tuottaman aineiston perusteella suunnittelin, mitkä muut tutkimusmenetelmät palvelisivat opinnäytetyön tarkoitusta ja tavoitteita.

Kyselyyn päätyminen muodostui siitä, että opinnäytetyöhön tarvittiin Valtti-ohjaajien mielipide ja kokemus työn sisällöstä ja laajuudesta. Kyselyn vastausprosentti oli 70%, mikä on toisaalta kattava määrä, mutta pienen kohderyhmän (10 henkilöä) kannalta olisi ollut tärkeää saada kaikilta Valtti-ohjaajilta vastaus. Vastausprosenttiin vaikutti todennäköisesti kyselyn ajankohta, mikä olisi ollut parempi sijoitettuna heti Valtti-ohjaajien työn loppumiseen. Kyselyn siirtyminen myöhemmäksi johtui kuitenkin osittain Valtti-ohjaajien työn venymisestä osalla pitkälle kevääseen, ja osittain

kyselylomakkeen hiomiseen käytetystä ajasta. Vastaukset olivat kuitenkin kattavia ja myös avonaiseen viestikenttiin tulleista vastauksista oli hyötyä. Kysely tuotti hyvin tietoa siitä, kuinka paljon Valtti-ohjaajat tekivät töitä toimintakauden aikana, mitä he kokivat haastavaksi, ja millainen kokemus Valtti-ohjaajana toimiminen oli kokonaisuudessaan. Kyselystä selvisi myös se, että parina toimineet Valtti-ohjaajat kokivat eniten vaikeuksia aikataulujen yhteensovittamisen kanssa, mikä näkyikin siinä, että ohjelman toteuttaminen venyi normaalia pidemmäksi. Tämän takia varmaankin on helpompaa toimia Valtti-ohjaajana yksin, jolloin on helpompi saada Valtti-ohjattavan kanssa sovitettua aikataulut yhteen.

Kaiken kaikkiaan arvioitiin, että työmäärä oli laajuudeltaan sopiva, ja vastasi opintopisteiden määrää. Vaikka samaa opintopistemäärää vastaavat työtunnit Satakunnan ammattikorkeakoulun määrittelyn puolesta ovat suuremmat, kuin mitä opiskelijat arvioivat työhönsä aikaa kuluneen, mielestäni työn laadun ja laajuuden puolesta opintopistemäärä oli sopiva. Kysely vahvisti myös ajatusta siitä, että on tärkeää ottaa Valtti-paria muodostaessa huomioon parin yhteensopivuus. Parien muodostuksessa voi kuitenkin olla mahdotonta ennakoida esimerkiksi haluaako Valtti-ohjattava käydä kokeilupaiikassa, jonne Valtti-ohjaajan on mahdotonta päästä julkisilla kulkuvälineillä. On joka tapauksessa hyvä huomioda myös kulkemisen mahdollisuudet ja muut mahdolliset parin muodostukseen liittyvät asiat niin Valtti-ohjattavan kuin myös Valtti-ohjaajan puolesta pareja muodostaessa.

Haastattelu valikoitui yhdeksi tutkimusmenetelmäksi, koska sen kautta oli mahdollista muodostaa keskustelu Soteekin edustajien kanssa siitä, kuinka Valtti-ohjelma olisi mahdollista integroida Soteekkiin. Haastattelussa hyödynnettiin niin systemaattisella havainnoinnilla saatuja tietoja, kuin myös kyselystä saatuja tietoja. Haastattelutilanne tuntui luonnolliselta ja hyödyllistä keskustelua heräsi myös kysymysten ulkopuolelta. Haastattelu oli mielestäni onnistunut, sillä siitä saatiin konkreettista tietoa siitä, mitä toimenpiteitä vaadittaisiin, jotta Valtti-toimintaa pystyisi Soteekissa pyörittämään. Haastattelun toteutusajankohtana en ollut tietoinen Soteekissa toimivasta Kamu-palvelusta enkä myöskään lähtökuopissa olleesta Kokeilimosta, minkä takia kyseisiä palveluita ei käsitelty haastattelussa palveluohjaajien kanssa. Opinnäytetyötä viimeisteläessä sain kuitenkin tietoa kyseisiin palveluihin liittyen, jota pystyin hyödyntämään opinnäytetyössäni.

Työn tulokset

Tuloksista tärkeimpänä näen konkreettiset toimenpiteet Valtti-ohjelman Soteekissa toimimiseen, jotka saatiin selvitettyä Soteekin edustajien haastattelemisesta. Näitä tuloksia on mielestäni helppo lähteä hyödyntämään jatkossa, jos Valtti-ohjelma päädytään juurruttamaan Satakuntaan Soteekin palvelukeskuksen kautta. Systemaattisen havainnoinnin ja kyselyn kautta saadut tulokset olivat oleellinen osa siinä, että haastattelussa pystyttiin todentamaan Valtti-koordinaattorin työn sisältö ja työhön käytetty aika, sekä Valtti-ohjaajien työn sisältö ja työhön käytetty aika. Oleellista oli myös saada tietoa, millainen kokemus Valtti-ohjaajana toimiminen oli. Tulokset olivat suurimmilta osin positiivisia, mikä oli ollut ennako-odotukseni omakohtaisen Valtti-ohjaajana toimimisen kautta.

Työn jatkojalostaminen

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin Valtti-ohjelman juurruttamisen mahdollisuuksia Palvelukeskus Soteekkiin Valtti-koordinaattorin ja Valtti-ohjaajien työn näkökulmasta. Opinnäytetyössä olisi ollut myös mahdollista hyödyntää Valtti-perheiden huoltajien ja/tai Valtti-ohjattavien näkökulmia ohjelmaan osallistumisesta, mutta nämä rajattiin opinnäytetyöstä pois, sillä työstä olisi voinut kasvaa liian laaja yksin toteutettavaksi. Tämä olisikin siis mahdollinen idea työn jatkojalostamiseen. Voisi olla myös oleellista tutkia Soteekin toimintaympäristöä lisää hyödyntämällä tämän opinnäytetyön tuloksia siitä, mitkä toimenpiteet mahdollistaisivat Valtti-toiminnan toimimisen Soteekissa, esimerkiksi testaamalla miten erilaiset toimenpiteet voitaisiin toteuttaa ja minkälaisin tuloksin. Valtti-toiminnan yhdistämistä osaksi Kamu-palvelua tai Kokeilimoa voisi myös tutkia. Tutkittaessa voitaisiin kiinnittää huomiota siihen, että mitä toimenpiteitä tulisi toteuttaa, jotta yhdistäminen olisi mahdollista.

Soteekille voisi myös tehdä kattavan ohjeistuspaketin Valtti-toiminnasta, jota Soteekin edustajat ja Soteekissa harjoittelussa olevat opiskelijat voisivat hyödyntää Valtti-toiminnan pyörittämisessä. Edellä olevat ideat voisi myös yhdistää niin, että erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten perheitä pyydetäisiin testaamaan Soteekissa toteutettavaa Valtti-toimintaa, ja tämän kautta jalostettaisiin toimivaa Valtti-toimintaa

Soteekkiin. Valtti-toiminnan ei tarvitse myöskään olla sisällöltään samanlainen kuin hanketoiminnan aikana, vaan sen sisältöä voisi muuntaa niin, että sen sijoittaminen osaksi Soteekin palveluita olisi helpompaa. Opinnäytetyön tuloksia voitaisiin myös hyödyntää mietittäessä muita mahdollisia toteutuspaikkoja Valtti-ohjelmalle Satakunnassa. Toiminnan ei myöskään tarvitsisi olla tietyille ikäryhmille suunnattua, vaan sitä voisi tarjota kaikenikäisille.

Valtti-toimintaa on jo toteutettu samankaltaisissa olosuhteissa, mitkä vallitsevat Soteekin palvelukeskuksessa, sillä toimintaa on pyöritetty osana Saimaan ammattikorkeakoulun Motiivi hyvinvointipalveluja. Opinnäytetyöni alkuvaiheessa Valtti-toiminta ei vielä ollut kunnolla lähtenyt käyntiin Motiivissa, joten tämän takia tässä opinnäytetyössä aihetta ei ole käsitelty tarkemmin. Keskustelin 2019 alkuvuodesta Saimaan ammattikorkeakoulun Valtti-koordinaattorin kanssa, jolloin toiminta oli vasta lähtökuopissa. Selvisi kuitenkin, että Motiivissa toiminta on non-stop toimintaa, eli Valtti-ohjattavia hakee ohjelmaan mukaan ympäri vuoden, ja he saavat itselleen Valtti-ohjaajan, kun opiskelijat suorittavat Motiivissa harjoittelujaksoaan. (Villinger henkilökohtainen tiedonanto 27.1.2019.) Motiivin toiminnassa yhteistyössä VAU:n kanssa toimii Lappeenrannan liikuntatoimi (Peltonen sähköposti 4.9.2019). Tästä hyvänä ideana olisikin koittaa saada Satakunnan alueen liikuntatoimet sekä esimerkiksi Porin kaupungin vapaa-aikavirasto myös mukaan järjestämään Valtti-toimintaan. Vuoden 2019 lopulla on varmasti saatavilla enemmän tietoa siitä, miten Valtti-toiminta on käytännössä toiminut Motiivissa, ja tällöin tätä tietoa voi mahdollisesti hyödyntää suunniteltaessa Valtti-toiminnan juurruttamista osaksi palvelukeskus Soteekin toimintaa.

Tämän opinnäytetyön valmistumisajankohtana (syksy 2019) on mahdollista hakea erilaisia rahoituksia vuodelle 2020 matalan kynnyksen kerho- ja harrastustoimintaan. Esimerkiksi Liikunnallisen elämäntavan paikalliset kehittämisavustukset voisivat soveltua haettavaksi (haku-aika loka- marraskuu 2019) Valtti-toiminnan pyörittämiseen Soteekissa, jolloin toimintaan osallistujien ei tarvitsisi maksaa palvelusta. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi niin, että rahoituksen avulla Soteekkiin palkattaisiin työntekijä, joka Valtti-toiminnan lisäksi keskittyisi muihinkin liikunnallista elämäntapaa tukeviin palveluihin, toteuttaisi ja kehittäisi niitä Soteekissa. Tietoja erilaisista matalan kynnyksen kerho- ja harrastustoiminnan rahoituksista löytyy olympiakomitea.fi sivustolta.

Olisi tärkeää saada Valtti-toiminnan Satakunnassa toteuttamiseen myös Satakunnan alueen liikuntatoimet mukaan ottamaan vastuuta toiminnasta. Jokaisen kunnan vastuulla onkin järjestää liikuntapalveluja luoden edellytykset kunnan asukkaiden liikunnalle eri kohderyhmät huomioon ottaen (liikuntalaki 390/2015 1 luku 5§).

Oma ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessi kesti kokonaisuudessaan noin puolitoista vuotta, sillä Systemaattinen havainnointi vaati toiminnan aloittamisen ennen varsinaista opinnäytetyösuunnitelman tekemistä. Suurin osa työstä kuitenkin painottui 2019 kevääseen, jolloin teoria osuus valmistui ja muut tutkimuksen osa-alueet toteutuivat.

Koen oppineeni paljon mm. teoria osuuden aiheista, kuten soveltavasta liikunnasta ja fyysisen aktiivisuuden hyödyistä sekä ylipäättänsä tiedonhankinnasta. Välillä tunsin joutuneeni umpikujaan etsiessäni opinnäytetyöhöni informaatiota, mutta tiedonhakua jatkaessani taidot tiedon löytämiseen karttuivat huomattavasti. Varsinkin opinnäytetyön alussa oli vaikea päästä aiheeseen kiinni, vaikka aiheeseen olikin jo omakohtaista kokemusta niin Valtti-ohjelman kuin myös Soteekin puolesta. Koenkin alun vaikeuksien johtuneen siitä, että edessä oleva työmäärä tuntui erittäin laajalta menetelmätriangulaation vuoksi. Opinnäytetyötä kutsutaankin syystä prosessiksi, sillä se vaatii aikansa, jotta siihen pääsee kunnolla sisälle. Näin opinnäytetyötä lopettaessani tunnen itseni vahvemmaksi, sillä selätin prosessin aikana asioita, joiden kanssa ajattelin, etten pääsisi millään eteenpäin.

Koen että opintojeni ajan olen saanut vahvistusta niin kirjallisissa ja tiedonhakutaidoissa kuin myös sosiaalisissa ja emotionaalisissa taidoissa. Nämä taidot auttoivat minua opinnäytetyöprosessin edetessä ja tukivat ammatillista kasvuani prosessin aikana. Opinnäytetyön aihe vahvisti tunnetta siitä, että haluan tulevaisuudessa työskennellä erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden kanssa, mahdollisesti myös liikunnallisissa merkeissä. Tämän opinnäytetyön valmistumisen myötä voinkin rehellisesti sanoa, että koen tämän prosessin kautta saaneeni lisää vahvuutta työskennellä sosionomina tulevaisuudessa.

LÄHTEET

Alanko, R., Remahl, V. & Saari, A. 2004. Ota minut mukaan -opas. Espoo: Frenckelin Kirjapaino Oy. Viitattu 5.8.2019. https://www.vammaisurheilu.fi/images/ota_minut_mukaan_2004.pdf

Design for All Foundation www-sivut 2019. Viitattu 4.8.2019. <http://designforall.org/design.php>

Eräsaari, R. 2015. Inklusio, eksklusio ja integraatio sosiaalipolitiikassa. Kiistakysymysten kartoitusta. Janus Sosiaalipolitiikan Ja sosiaalityön Tutkimuksen Aikakauslehti 3, 252 - 267. Viitattu 5.8.2019. <https://journal.fi/janus/article/view/50315>

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

International Federation of Adapted Physical Activity www-sivut 2019. Viitattu 4.8.2019. <https://ifapa.net/what-is-apa/>

Invalidiliiton www-sivut 2019. Viitattu 4.8.2019. <https://www.invalidiliitto.fi/tietoa/liikkumisen-tuen-palvelut/esteettomyys>

Janssen, I. & Leblanc, A.G. 2010. Systematic Review of the Health Benefits of Physical Activity and Fitness in School-Aged Children and Youth. International Journal of Behavioral Nutrition and Physical activity 7, 13. Viitattu 4.8.2019. <https://www.researchgate.net>

Karinharju, K. & Tupala, R. 2014. Tietoa, taitoa ja tulosta: SAMK esteettömyys ja saavutettavuus 2013 -raportti. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 4.8.2019 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/79850/2014_B_5_samk_esteettomyys_raportti2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Karppinen, J. 2018. Valtti-ohjelman tulokset ja vaikutus erityislasten ja -nuorten fyysiseen aktiivisuuteen ja liikuntaharrastuksen löytymiseen vuosina 2016 – 2017. AMK-opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu: 20.3.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018081614539>

Kauravaara, K., Lakkasuo, T. & Luona-Helminen, R. 2006. Liikunta sopii kaikille: Soveltavan liikunnan opas vertaisohjaajalle. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES.

Korkiala, T. 2015. Liikunnalla lisää osallisuutta: Selvitys soveltavan liikunnan ja osallisuuden edistämisen hyvistä käytännöistä. Helsinki: Kuntoutussäätiö.

Kulttuuria kaikille www-sivut 2019. Viitattu 4.8.2019. http://www.kulttuuria-k kaikille.fi/saavutettavuus_mita_on_saavutettavuus

Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä 2018. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7-18-vuotiaille. Viitattu 4.8.2019. [http://www.ukkinstituutti.fi/filebank/1477- Fyysisen_aktiivisuuden_suositus_kouluikaisille.pdf](http://www.ukkinstituutti.fi/filebank/1477-Fyysisen_aktiivisuuden_suositus_kouluikaisille.pdf)

Liikuntalaki 10.4.2015/390 muutoksineen

Liikuntatieteellisen seuran www-sivut 2019. Viitattu 4.8.2019. <https://www.lts.fi/tutkittua-sovellettua/soveltava-liikunta/mita-on-soveltava-liikunta.html>

Mielenterveysseuran www-sivut 2018. Viitattu 5.12.2018. <https://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/vapaa-aika-virkist%C3%A4%C3%A4>

Mälkiä, E. & Rintala, P. 2002. Uusi erityisliikunta: liikunnan sovellukset erityisryhmille. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura ry.

Opetushallituksen muistio 2012:5. Viitattu 18.1.2019. http://www.utbildningsstyrelsen.fi/download/144729_Liikunta_ja_oppiminen_2.pdf

Peltonen, N. Opinnäytetyö. Vastaanottaja: Kaisa-Mari Varis. Lähetetty: 4.9.2019 klo 8.40. Viitattu 10.9.2019.

Pihlaja, P. & Kontu, E. 2006. Arjen moninaisuutta: Erityisryhmät päiväkodissa. Helsinki: Stakes.

Pirnes, K. 2010. Fyysinen aktiivisuus ja siihen yhteydessä olevat tekijät 3-8 vuotiailla lapsilla. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Terveystieteiden laitos. Viitattu 20.1.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201002221269>

Rajala, E. 2013. Kamupankki – Avustajapalvelu Satakunnan alueen tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. AMK-opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 4.9.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013120219321>

Rajala, K., Haapala, H., Kantomaa, M. & Tammelin, T. 28.10.2010. Helsinki: Nuori Suomi ry. Viitattu 19.1.2019. [Fhttps://www.researchgate.net/profile/Tuija_Tammelin/publication/264886137_Liikunnan_edistaminen_lapsilla_ja_nuorilla_-_liikuntaan_vaikuttavat_tekijat_ja_liikuntainterventioiden_vaikutukset_LIKES-tutkimuskeskus/links/53ff72b70cf24c81027d9ce9.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Tuija_Tammelin/publication/264886137_Liikunnan_edistaminen_lapsilla_ja_nuorilla_-_liikuntaan_vaikuttavat_tekijat_ja_liikuntainterventioiden_vaikutukset_LIKES-tutkimuskeskus/links/53ff72b70cf24c81027d9ce9.pdf)

Rintala, P., Huovinen, T. & Niemelä, S. 2012. Soveltava liikunta. Helsinki: Liikuntatieteellinen Seura ry.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV: kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 6.12.2018. <https://www.fsd.uta.fi/fi/tietoarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>

Saari, A. 2011. Inklusion nostet ja esteet liikuntakulttuurissa. Tavoitteena kaikille avoin liikunnallinen iltapäivätoiminta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Viitattu 4.8.2019 <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/36793/9789513944339.pdf?sequence=1>

SAMK esteettömyys ja saavutettavuus www-sivut 2019. Viitattu 4.8.2019.
<https://www.glnis.com/FI/Pori/393003257464468/SAMK-esteett%C3%B6myys-ja-saavutettavuus>

Satakunnan ammattikorkeakoulun www-sivut 2018. Hyvinvointipalvelut – Soteekki.
 Viitattu 5.12.2018. <https://www.samk.fi/>

Skantz, H. 2017. Valtti-ohjelma lisäsi erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten fyysistä aktiivisuutta ja liikunnan harrastamista. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 11.3.2019. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201711014112>

Smith, B., Kirby, N., Skinner, B., Wightman, L., Lucas, R. & Foster, C. 2018. Physical activity for general health benefits in disabled adults: Summary of a rapid evidence review for the UK Chief Medical Officers' update of the physical activity guidelines. Lontoo: PHE publications. Viitattu 29.7.2019. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/748126/Physical_activity_for_general_health_benefits_in_disabled_adults.pdf

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301 muutoksineen

Suomen standardisoimisliitto 2010. Esteettömyys. Osa 1: Johdanto ja periaatteet tuotteiden, palveluiden ja ympäristöjen suunnitteluun. Helsinki: Suomen standardisoimisliitto.

Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta ry VAU:n www-sivut 2018. Viitattu 5.12.2018.
<https://www.vammaisurheilu.fi/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Tupala, R. 2019. Mikä on KOKEILIMO? Viitattu 6.9.2019. <http://www.satakuntaliitto.fi/sites/satakuntaliitto.fi/files/Kokeilimo.pdf>

Unicefin www-sivut 2018 YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus. Viitattu 5.12.2018.
<https://www.unicef.fi>

Valtokivi, H. 2019. Soteekki on moderni oppimisympäristö, josta myös ikääntyneet hyötyvät. Viitattu 6.9.2019. <https://www.samk.fi/uutiset/soteekki-on-moderni-oppimisymparisto-josta-myo-ikaantyneet-hyotyvat/>

Valtti-ohjelman käsikirja 2018. Helsinki: Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry.

Vilka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Villinger, E. 2019. Valtti-koordinaattori, Saimaan ammattikorkeakoulu. Lappeenranta. Henkilökohtainen tiedonanto 27.1.2019.

World Health Organization 2019. Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health. Viitattu 29.7.2019. <https://www.who.int/dietphysicalactivity/pa/en/>

SAATEKIRJE

Hyvä Valtti-ohjaajana toiminut opiskelija!

Teen opinnäytetyötä yhteistyössä Suomen Vammaisurheilu ja -liikunta VAU ry:n kanssa. Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, soveltuuko Valtti-ohjelma palvelukeskus Soteekin toimintaympäristöön.

Osana tutkimusta on tarkoituksena selvittää kyselyn avulla Valtti-ohjaajana toimimisen sisältöä, sen laajuutta ja haastavuutta, sekä sitä mitä hyötyjä siitä on opiskelijalle itselleen. Tämän kautta päästään arvioimaan, soveltuuko Valtti-ohjaajana toimiminen sisällöltään Soteekin toimintaympäristöön.

Kutsuisinkin teidät, vuonna 2018 Valtti-ohjaajina toimineet, nyt vastaamaan kyselyyni, jonka avulla kerään tietoja Valtti-ohjaajan työn sisällöstä. Kysely on suunnattu kaikille teille, jotka aloititte Valtti-ohjaajina vuonna 2018, riippumatta siitä kuinka monta harrastekokeilukertaa suorititte.

Vastaamiseen menee noin 10-15 minuuttia, ja kysely sisältää niin monivalintakysymyksiä kuin myös avoimia kysymyksiä. Vastauksenne on erittäin tärkeä, jotta Valtti-ohjaajana toimimisesta saadaan mahdollisimman laaja kuva. Vastatthän siis huolellisesti myös avoimiin kysymyksiin.

Kyselyyn vastanneilta ei kerätä henkilötietoja, ja vastaajat pysyvät anonyymeina.

Vastaamalla annat luvan käyttää vastauksiasi esimerkiksi uusien Valtti-ohjaajien rekrytoinnissa.

Palautekyselyyn vastaaminen on osa Valtti-toimintaa, ja kyselyyn vastaaminen on edellytys opintopisteiden saamiselle.

Kiitos jo etukäteen, että käytätte aikaanne kyselyyn vastaamiseen! ☺

Keväisin terveisin,

Valtti-koordinaattori,
Kaisa-Mari Varis

Kysely Valteille

*Pakollinen

Taustatiedot

Tässä osiossa kysytään taustatietoja liittyen opiskelijan toimintaan Valtti-ohjaajana

Koulutusala *

Oma vastauksesi

Toimitko Valtti-ohjaajana yksin vai parin kanssa? *

- Yksin
- Parin kanssa

Kuinka monta valtti-ohjattavaa sinulla oli ? *

- 1
- 2

Toteutitko alku- ja lopputapaamisen ? *

- Toteutin molemmat
- Toteutin alkutapaamisen
- Toteutin lopputapaamisen
- En toteuttanut kumpaakaan

Kuinka monta harrastekokeilua toteutit ohjattavasi kanssa? *

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- Enemmän kuin 4

Mihin kohtaan toimintavuotta kokeilut painottuivat? *

- Kesä 2018
- Syksy 2018
- Talvi 2018/2019

Työn laajuus

Tässä osiossa kysymykset liittyvät siihen, kuinka paljon Valttina toimimiseen kului aikaa, ja mitkä asiat olivat haastavimpia ja eniten aikaa vieviä Valttina toimiessa.

Mikä oli haastavinta Valtti-ohjaajana toimimisessa? *

- Aikataulujen yhteensovittaminen perheen kanssa
- Kommunikointi perheen kanssa
- Yhteydenpito seurojen kanssa
- sopivien harrastuskokeilupaiikkojen löytyminen
- Kokeilujen suorittaminen
- Ohjattavan kanssa toimiminen
- Muu: _____

Mikä oli eniten aikaa vievää? *

- Aikataulujen yhteensovittaminen perheen kanssa
- Kommunikointi perheen kanssa
- yhteydenpito seurojen kanssa
- Sopivien harrastuskokeilupaiikkojen löytyminen
- Kokeilujen suorittaminen
- Kokeilujen suunnittelu
- Muu: _____

Arvioi, kuinka paljon käytit aikaa Valtti-ohjaajana toimimiseen (Sisältäen kaiken toiminnan Valtti-ohjaajana aloittamisesta sähköisen päiväkirjan palauttamiseen asti) *

- 0-5 tuntia
- 5-10 tuntia
- 10-15 tuntia
- 15-20 tuntia
- 20-25 tuntia
- 25-30 tuntia
- yli 30 tuntia

Kuinka paljon arvioit kuluneen aikaa käytännön järjestelyihin? (esim. kokeilupaikkojen järjestäminen, perheen kanssa aikataulujen sovittaminen) *

- 0-30 min
- 30-60 min
- 1-2 tuntia
- 2-3 tuntia
- 3-4 tuntia
- 4-5 tuntia
- yli 5 tuntia

Vapaa sana työn laajuudesta:

Oma vastauksesi

Toimintakausi

Tässä osiossa kysymykset liittyvät Valtti-ohjelman toimintakauteen, joka alkoi keväällä pidettävän Valtti-infon myötä ja loppui virallisesti vuoden loppuun.

Toimintakausi oli pituudeltaan... *

- sopivan pituinen
- liian pitkä
- liian lyhyt

Perustele lyhyesti vastauksesi: *

Oma vastauksesi

Toimintakausi sijoittui sopivaan ajankohtaan huomioiden muut opintoni *

- Kyllä
- Ei
- Osittain

Toimintakausi painoittuu Valtti-ohjelmassa syksyyn. Kerro oma mielipiteesi syksyn sopivuudesta toiminnan painopisteeksi. *

Oma vastauksesi

Toimintakausi oli kokonaisuudessaan toimiva *

Kyllä

Ei

Perustele lyhyesti vastauksesi: *

Oma vastauksesi

Vapaa sana toimintakauteen liittyen:

Oma vastauksesi

Kokemus Valttina toimimisesta

Tässä osiossa olevien kysymysten avulla pyritään selvittämään, millainen Valtti-ohjelma on kokemuksena opiskelijoille. Suurinosa kysymyksistä on avoimia kysymyksiä, jotta Valtti-ohjaaja pystyy kertomaan omin sanoin kokemuksensa Valtti-ohjaajana toimimisesta.

Mikä oli mielestäsi toimivaa Valtti-ohjelmassa? *

Oma vastauksesi

Mikä ei mielestäsi toiminut? *

Oma vastauksesi

Koitko saavasi riittävästi tukea Valtti-koordinaattorilta tarvitessasi? *

kyllä

en

Missä koit saavasi tukea Valtti-koordinaattorilta? *

Oma vastauksesi

Missä olisit tarvinnut enemmän tukea? *

Oma vastauksesi

Mitä koet saaneesi irti Valtti-ohjaajana toimimisesta? *

Oma vastauksesi

Mitä vinkkejä antaisit tuleville Valtti-ohjaajille? *

Oma vastauksesi

Mitä kehittäisit Valtti-ohjelmassa? *

Oma vastauksesi

Vapaa sana Valtti-ohjaajana toimimisesta

Oma vastauksesi

HAASTATTELURUNKO

Haastateltavina ovat palvelukeskus Soteekin palveluohjaajat Heli Lamminen ja Niko Rekola. Haastattelun alussa kerron yleisesti Valtti-ohjelmasta haastateltaville lyhyen Powerpoint esityksen kautta. Haastateltavilta pyydetään lupaa haastattelun nauhoittamiseen ja kerrotaan, että haastattelu litteroidaan nauhoitukselta kirjalliseen muotoon. Litteroinnin jälkeen nauhoite poistetaan.

ALOITUSKYSYMYKSET

Ennen haastattelun alkua esittelin Valtti-ohjelman sisältöä Powerpoint esityksen kautta.

1. Saitteko esityksestä riittävän kattavan käsityksen ohjelman sisällöstä?
2. Kuinka tuttu Valtti-ohjelma on teille entuudestaan?
3. Miten näette Valtti-ohjelman istuvan Soteekin arvoihin?

TAUSTATIETOJA

- 1 Kertoisitteko hieman siitä, millaisia palveluita Soteekki tuottaa?
- 2 Onko Soteekissa erityistä tukea tarvitseville lapsille/nuorille suunnattuja palveluita ennestään?
- 3 Ovatko kaikki Soteekin palvelut maksullisia osallistujilleen?
4. Onko Soteekissa joskus toteutettu myös maksuttomia palveluita?
5. Kuinka pitkiä harjoittelujaksoja opiskelijat suorittavat Soteekissa?

6. Mihin kohtaan lukuvuotta harjoittelut painottuvat?
7. Kuinka paljon keskimäärin opiskelijoita on yhtä aikaa harjoittelujaksolla?

TOTEUTTAMINEN

1. Valtti-ohjelmassa opiskelijat toteuttavat yhteensä noin. 6 tapaamista. Koetteko että on realistista ehtiä toteuttamaan kaikki tapaamiset harjoittelujakson aikana?
2. Valtti-ohjelman tämänhetkinen painottuminen on syyslukukausi. Miten ohjelman toteutus onnistuisi mielestänne ajoituksensa puolesta Soteekissa?
3. Valtti-ohjelmassa osa toiminnasta tapahtuu jo kevätlukukauden lopulla, kuten perehdytykset sekä yhteydenotot perheisiin.
4. Onko opiskelijoilla mahdollisuutta osallistua toimintaan ennen harjoittelujakson alkua, vai täytyykö kaiken toiminnan sijoittua harjoittelujakson sisälle?
5. Jos mahdollisuutta harjoittelujakson ulkopuoliseen toimintaan ei ole, toimisiko niin, että joku muu ottaisi perheeseen yhteyden, ja vasta syksyllä Valtti-ohjaaja aloittaisi toimintansa?
6. Huomioon ottaen opiskelijoiden keskimääräisen lukumäärän harjoittelujaksoa kohden, uskotteko että opiskelijoita riittää harjoittelujakson aikana Valtti-toiminnan pyörittämiseen?
7. Valtti-koordinaattorin työmäärä on tämänhetkisessä muodossaan noin 80 tuntia vuodessa. Onko opiskelijalla tai opiskelijaparilla mahdollista toimia Valtti-koordinaattorina esim. koko lukuvuoden ajan?

8. Jos erillistä Valtti-koordinaattoria ei ole, kenen ajattelisitte olevan vastuussa Valtti-ohjaajien perehdyttämisestä ja ohjauksesta?
9. Mitä resursseja koette, että Valtti-ohjelman pyörittäminen Soteekissa vaatisi? (Taloudelliset resurssit? Henkilöstöresurssit?)
10. Valtti-ohjelman yksi periaatteista on sen maksuttomuus osallistujilleen. Mitä mieltä olette Valtti-ohjelman maksuttomasta pyörittämisestä? Olisiko Soteekilla mahdollisuuksia pyörittää toimintaa maksuttomasti?
11. Entä jos ensimmäistä kertaa Valtti-ohjaajaa hakeva lapsi tai nuori saisi palvelun ilmaiseksi, mutta jatkossa voisi Soteekin kautta tilata Valtti-toimintaa maksullisesti?

KEHITTÄMINEN

1. Toimisiko Valtti-ohjelma mielestänne tämänhetkisessä muodossaan Soteekissa?
2. Mitkä osa-alueet mielestänne toimivat ja mitkä eivät toimi?
3. Mitä toimenpiteitä Valtti-ohjelman sisäistäminen Soteekkiin mielestänne vaatisi?
4. Miten näkisitte Valtti-ohjelman toimivan ympärivuoden pyörivänä toimintana Soteekissa? (jatkuva haku perheille, Valtti-ohjaaja saattaa vaihtua)
Mitä toimenpiteitä tämä mielestänne vaatisi?